

S'Esclop

Quadern cultural

II època, any V
3,25 €

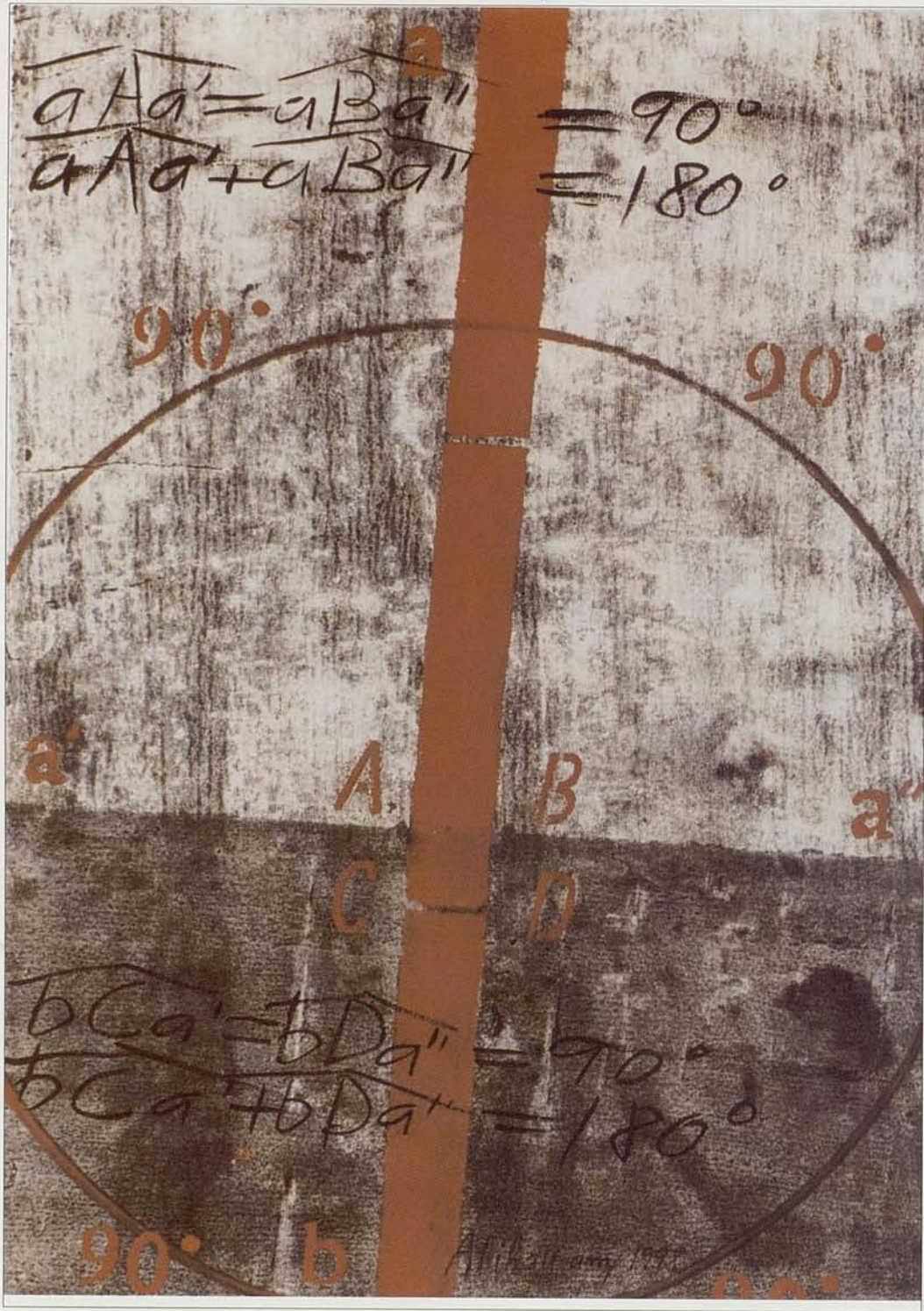
27

LAURENT BAYART
VICENÇ CALONGE
ÀNGELS CARDONA
CAMILO JOSÉ CELA CONDE
CARLES CERVELLÓ
JOAN FULLANA
JOAN GUASP
MARIA ROSA LLABRÉS
JOHN MILTON
JOAN MIQUEL MOREY
PERE MOREY
MIQUEL PERELLÓ MIR
JOSEP PIZÀ I VIDAL
JAUME POMAR
GABRIEL DE LA S. T. SAMPOL
ANA SANCHO
ÀNGEL TERRON
MATIES TUGORES
PAU VADELL
JORDI VIDAL REYNÉS
ANTONI VIDAL FERRANDO

IL·LUSTRACIONS:
SALVADOR ALIBAU
RAMON CASES
CRISPÍ I ALEMANY
PACO DÍAZ
MARCEL DUCHAMP
LLUÍS FLORENÇ
CATALINA GOMIS
JOAN
RAINELDA PALERM
JOSEP PIZÀ I VIDAL
GUILLERM MARCH
APEL·LES MESTRES
RAQUEL RAMOS
SERGI RODRÍGUEZ BESTARD
YOLANDA RODRÍGUEZ
DOLORES SAMPOL
TÒFOL SASTRE
MIQUEL J. SERVERA
JAUME TOLOSA
MAGDALENA VIDAL

Salvador Alibau, *Perpendicular al caos i número d'entrada*. Vermell i grisos (1998)
Aiguada amb cola de conill i pigments sobre paper artesanal, (35 x 49 cm.) Col·lecció *Matemàrtica*

Índex

Editor: S'Esclop
associació cultural

Director:
Joan Fullana

Consell de Redacció:
Rainelda Palerm
Josep Pizà i Vidal
Gaspar Servera
Josep Manuel Servera
Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop
Apartat de Correus 5222
07011 Palma (Mallorca)
Telèfons:
971 - 439209
971 - 693933
Fax:
971 - 734012
<sesclap@hotmail.com>

Publicitat:
639 - 954223

Coberta:
Dolores Sampol

Disseny:
Joan Fullana,
Gaspar Servera i
Miquel J. Servera

Tractament d'imatges:
Miquel Ensenyat
Iñaki Macià
M. J. Servera

Impressió:
Loracar SL

Dipòsit legal:
PM-2551-2003

ISSN 1697 - 7300

Maig-juny 2006

LAURENT BAYART	37
VICENÇ CALONGE I GUSTÀ	16
ÀNGELS CARDONA PALMER	17
CAMILO JOSÉ CELA CONDE	38
CARLES CERVELLÓ	23
JOAN FULLANA	20
JOAN GUASP	22
MARIA ROSA LLABRÉS	29 - 31
JOHN MILTON	36
JOAN MIQUEL MOREY	24 i 25
PERE MOREY	34
MIQUEL PERELLÓ MIR	14 i 15
JOSEP PIZÀ I VIDAL	8 - 10
JAUME POMAR	4 - 7
GABRIEL DE LA S. T. SAMPOL	35
ANA SANCHO	36
ÀNGEL TERRON	19
MATIES TUGORES I GARAU	37
PAU VADELL VALLBONA	13
JORDI VIDAL REYNÉS	36
ANTONI VIDAL FERRANDO	21

IL·LUSTRACIONS:

SALVADOR ALIBAU	2
RAMON CASES	7
CRESPI I ALEMANY	39
PACO DÍAZ	25
MARCEL DUCHAMP	18
LLUÍS FLORENÇ	29 i 30
CATALINA GOMIS	17
JOAN	11, 17, 20 i 21
RAINELDA PALERM	31
JOSEP PIZÀ I VIDAL	9
GUILLERM MARCH	25
APEL·LES MESTRES	26
RAQUEL RAMOS	16
SERGI RODRÍGUEZ BESTARD	13
YOLANDA RODRÍGUEZ	10
DOLORES SAMPOL	1 i 23
TÒFOL SASTRE	5
MIQUEL J. SERVERA	4, 10 i 31
JAUME TOLOSA	19
MAGDALENA VIDAL	40

S'Esclop, Quadern cultural no retribueix cap de les col·laboracions; la redacció no tornarà els originals no sol·licitats ni sostindrà correspondència sobre els mateixos; la revista no comparteix necessàriament les opinions signades dels seus col·laboradors.

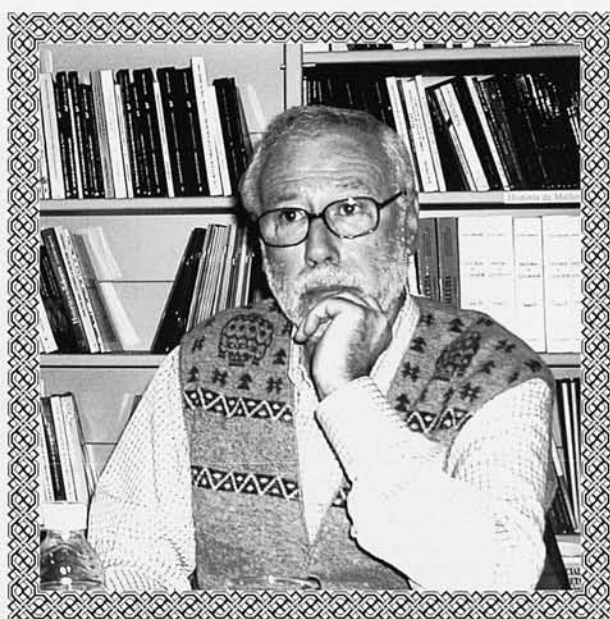
S'ha fet un tiratge de 600 exemplars. **S'Esclop, Associació cultural** no gaudeix del suport econòmic de cap institució privada ni rep ajudes de cap organisme autònom o municipal.

JAUME POMAR I LLAMBIAS

Va néixer l'any 1943 a Palma. cursà estudis de periodisme (1973). Professionalment, és professor elemental de piano i periodista i ha treballat en l'administració, freqüentment en departaments relacionats amb la cultura. Durant alguns anys, va ser bibliotecari-documentalista de la Casa Museu Llorenç Villalonga de Binissalem.

En la seva joventut -juntament amb Guillem Frontera- co-dirigí «La Sínia», col·lecció de poesia -que editava l'editorial mallorquina Daedalus- anomenada «La Sínia» (1965-1968) i, d'ençà de 1997, dirigeix la col·lecció «La Sínia del Tall» de l'editorial de Palma El Tall.

La seva poesia té un tarannà marcat per la reflexió existencial i es caracteritza per l'actitud de rebel·lia front a la societat. En la vessant poètica, començà amb *Tota la ira dels justos* (1966) i *Amb la mort amorosament* (1969) i, el 1970, va tornà guanyar el Premi «Ciutat de Palma» amb el poemari *Història personal*, que no es va publicar fins dos anys més tard. Més endavant, publicà *Carisma del desert* (1987), *Elegies* (1987), *Les quatre estacions* (1991), *Imatge de la por* (Premi «Grandalla» de poesia d'Andorra, 1987). *Retorn a casa*, del 1992, és un recull de poesies triades per ell mateix. Continua la tasca literària amb els llibres *Llavis de marbre blanc* (1992), *Frontissa* (1992; 1993) i *La Sínia de les Hores* (1997). Recentment ha publicat *Mosafat*, dins *El fil de sorra*, guardonat en el XXXVIII Premi «Joan Teixidor» de poesia d'Olot i *Historia personal* (antologia seleccionada i traduïda al castellà per l'autor) i el seu poemari *Llibre de l'Exili* ha estat guardonat amb el «Manuel Rodríguez Martínez», d'Alcoi, 2006. Com a narrador, té publicat *Un dia o altre acabaré de legionari* (1988), reeditat enguany. Una altra vessant de la seva dedicació literària és la traducció. Ha traduït més de 50 llibres del francès, italià i català al castellà, i del francès, italià i castellà al català. Ha fet versions de les obres de Llorenç Villalonga, Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Josep Maria Llompart, Joan Alcover, Costa i Llobera, Josep Maria López-Picó, Antoni Vidal Ferrando, etcètera al castellà. Sobre el conegut cantautor valencià Raimon, té publicat *Raimon* (1983), i, així mateix, és l'autor de diversos assajos: *L'aventura de «Nova Palma»* (1976), *El meu Llorenç Villalonga* (1995), *La raó i el meu dret. Biografia de Llorenç Villalonga* (1995), *Llorenç Villalonga i el seu món* (1998), *Cartes i articles. Temps de preguerra 1914-1936* (1998) i d'una obra de caràcter biogràfic sobre l'arquitecte Pere Nicolau.

Fotografia de Miquel J. Servera

JAUME POMAR

AMOR ESLAU

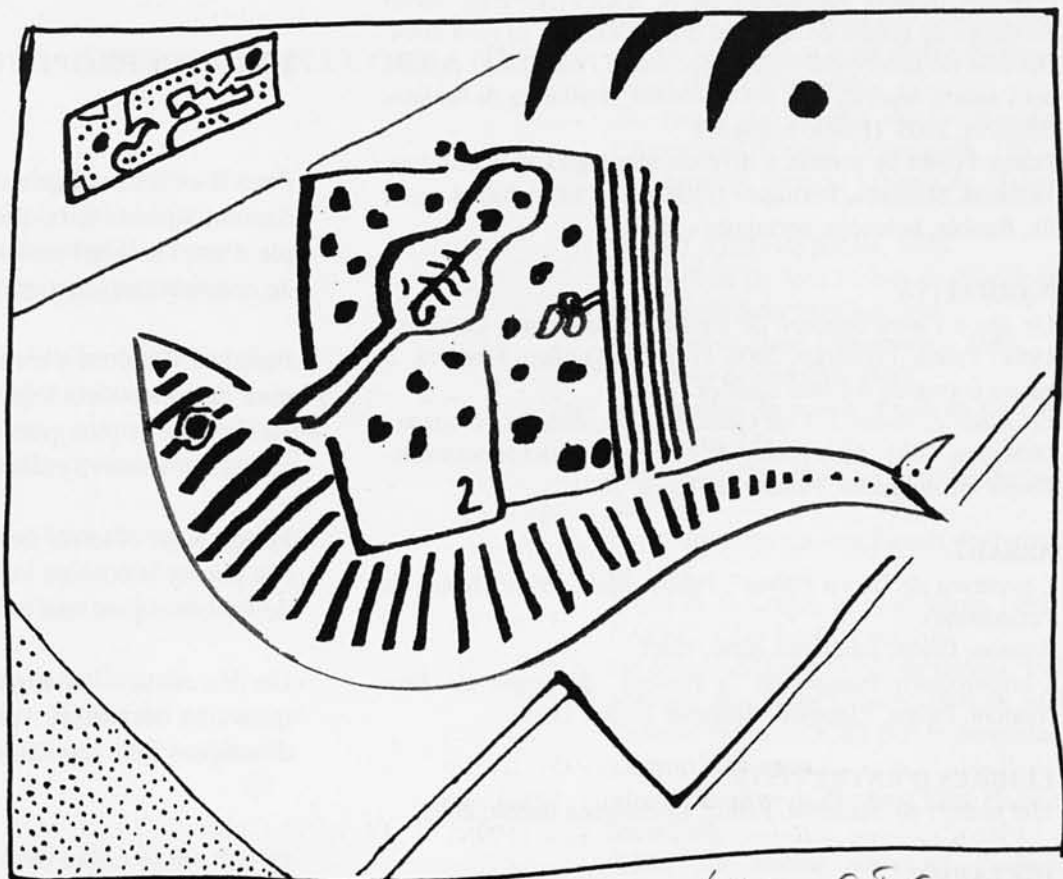
*Com si l'estiu, de sobte, anomenés
El teu desig entre fruites badades
O l'amargor de les magranes verdes
Et suggerís plaers concrets, uns ulls
T'han ferit i has comprès. I la tristesa
Per eixugar (el cos com una esponja)
O veus marcides, mormolades, blanques,
T'han amarat d'aroma o violetes.
Vessen paraules, ara, les finestres,
Dolçors del seu record de dona jove
Mentre el sol bat i encalenteix les pedres
O aquests dos cossos enllaçats. Les veus
De les genetes i dels llops, llunyanes,
No penetren l'estança on dius amor
Mentre t'enfonses pels camins dels ulls
I d'un cos nou d'amor de dona eslava*

d' *Elegies* (València, Gregal, 1987 / Palma, Ed. Moll, 1998)

*Tengo un pacto de amor con la belleza
Tengo un pacto de sangre con mi pueblo.*
Pablo Neruda

<i>Jo recuper</i>	<i>la terra i la paraula</i>
<i>des del desert</i>	<i>i es compleix el carisma</i>
<i>dins el meu crit</i>	<i>vencedor de les pedres</i>
<i>i poderós</i>	<i>damunt el territori.</i>
<i>Els escollits</i>	<i>s'atansen al desert</i>
<i>lluny de la mar</i>	<i>i amb còdols de paraules</i>
<i>han fet un mur</i>	<i>alçat contra la por</i>
<i>pel poble tot</i>	<i>si el mereix algun dia.</i>
<i>Tenc a la mà</i>	<i>un mot com una espasa</i>
<i>un compromís</i>	<i>de sang amb el meu poble</i>
<i>un pacte greu</i>	<i>amb el temps i amb el lloc</i>
<i>i un amor foll</i>	<i>de set de cos de dona.</i>

Carisma del desert (Inca 1977 / Moll 1987)

Tòfol Sastre

L'obra de
JAUME POMAR

POESIA

Tota la ira dels justos, Palma, La Sínia de Daedalus, 1967. 2^a ed. Binissalem, Di7, 1997, amb pròleg de Francesc Parcerisas.
Amb la mort, amorosament, Palma, Daedalus, 1969.
Història personal, Palma, Balenguera, Moll, 1979. Pròleg de Josep Maria Llompart.
Carisma del desert, Inca, Col·legi Ramon Llull, 1977. 2^a ed. corregida i augmentada, Palma, Balenguera, Moll, 1987.
Elegies, València, Gregal Llibres, 1987. 2ª edició, Palma, col·lecció Balenguera, Moll, 1998. Pròleg de Damià Pons.
Imatge de la por, Andorra, 1988. 2^a ed. Barcelona, Columna, 1988. 3^a ed. La Sínia d'El Tall, Palma, 2005.
El procés de Joseph K., Vic, «Reduccions» 46 (agost de 1990).
Les quatre estacions, Barcelona, Edicions 62, 1991; 2^a ed. Palma, Perifèrics, 1999.
Llavis de marbre blanc, València, 3 i 4, 1992. Amb pròleg de Jaume Pérez Montaner i epíleg de Josep Maria Llompart.
Poemes, Palma, Sa Nostra / UIB, 1992.
Retorn a casa (antologia) Manacor, Tià de Sa Real, 1992. Amb pròleg de Pere Rosselló Bover.
Frontissa, Palma, Balenguera, Moll, 1993. Amb un pròleg de Pere Gimferrer i epíleg de Cristóbal Serra.
La Sínia de les hores, Palma, La Sínia d'El Tall, 1997.
En CD: *El poeta i la ciutat*. Veu de poeta 4, ACA / CIM, 1999. Participació en el III Festival de Poesia de la Mediterrània, que es celebrà a Palma els dies 14 i 15 de maig de 2001.
Mosafat, dins *El fil de sorra*, Barcelona, Viena, 2005, recull dels tres treballs guardonats en el XXXVIII Premi «Joan Teixidor» de Poesia de la Ciutat d'Olot. Haikus en línia 2004.
Historia personal (antologia seleccionada i traduïda al castellà per l'autor). Madrid, edit. per Calambur, Biblioteca de las Islas Baleares, 2005. (Edició bilingüe).
Jaume Pomar és present a diverses antologies de Catalunya, València, Mallorca, Portugal i Galícia. Se l'ha traduït al castellà, francès, holandès, portuguès i gallec.

NARRATIVA

Un dia o l'altre acabaré de legionari, Barcelona, Columna, 1988 / Palma, Perifèrics, 2000. Pròleg de Guillem Frontera. 2ª edició corregida del títol anterior.
En Josep J., xueta, J. J. de Olañeta editor, dins *La Foradada / Didàctica*, 2001. Amb pròleg de Francesc Riera i Montserrat.
Temps inconjugable, Palma, Perifèrics, 2001.

ASSAIG

L'aventura de "Nova Palma", Palma, Moll, 1976. (Tesina de Periodisme).
Raimon, Gijón, Ediciones Júcar, 1983.
L'arquitectura transforma la realitat. Biografia de Pere Nicolau, Palma, Lleonard Muntaner Editor, 1999.

LLIBRES D'ENTREVISTES

Vint pintors de Mallorca, Palma, Documenta Balear, 2003.

DIETARIS

El temps que fuig, Palma, Moll, 1997.

ADÉU A TOT AIXÒ

Goodbye to All That
Robert Graves

Tanta tristesa al cor sembla l'absència de Déu o la mort lenta de la terra amb un esglai als ulls, i la mà aferra el poc que troba enjondre de clemència.

Diré adéu a tot amb la innocència perduda, sí, però altiu com la Serra defensaré la veritat que enterra, jorn rere jorn, almuts d'indiferència.

Perquè fa mal, aquest odi de Déu damunt la meua vida, com un greu impost absurd pel delictes de néixer.

¿Retrobaré camins de l'agombol plens de colors que negaran el dol amb un anhel constant de viure i créixer?

De la 1ª part *Sense fronteres*,
de l'inèdit *Llibre de l'Exili*

EXILI EN PRÒPIA TERRA

Pena d'exili és el desterrament damunt aquesta terra que dius teva ple d'urc i solidari amb una lleva de constructors, en saps el basament.

Però has vist com s'enruna en un moment, punt de suport dels segles, mentre neva en el teu cor i plou pena sens treva que ara et socava enllà del pensament.

Foragitat en el terror dels avis has perdut la contesa i el neguit de les cavorques tens a flor de llavis.

Un déu advers t'assenyala amb el dit quan t'ha desheretat: vius el rigor d'antigues lleis escrites sense amor.

De la 2ª part de *Llibre de l'Exili*, titulada *Exilis*, que serà publicat per Editorial Bròsquil de València

Ramon Cases, Antoni Gelabert, Barcelona, 1901, (dibuix al carbó)

ANTONI GELABERT PREN UNA CORDA (1932)

Adéu la vida, adéu parres pintades
en hores de plaer, Clara Morena
adéu, adéu, adéu: amb la serena
darrera voluntat, sou arrencades

del meu sentir. Ara he de fer llaçades,
la бага escorredora s'enravena
amb l'espart nou, i el meu Deià ja alena
llostre de dia: són faves comptades.

Quan s'alci el sol per devers *Canelluny*,
l'anglès rebrà el xaloc damunt la cara,
aquest xaloc que arriba de tan lluny.

I en Joan Toni, de rialla rara,
guardarà sempre al fons del pensament
la imatge del meu cos en brandament.

De la 3ª part de *Llibre de l'Exili*,
titulada *Viatgers amb la Dama*

JAUME POMAR

PREMIS LITERARIS

Nacional Universitari de Poesia Catalana a les Festes Minervals de Santiago de Compostela, 1966.

Menció Honorífica en el Premi «Litoral» de Màlaga, 1966.

Accèssit al Premi «Salvat Papasseit», 1965.

Accèssit al Premi «Salvat Papasseit», 1969.

«Joan Alcover» en el Ciutat de Palma 1966.

«Joan Alcover» en el Ciutat de Palma 1970.

«Salvat Papasseit» en els Jocs Florals de Zuric 1968.

De poesia «Blanquerna» de Campos 1969, ex aequo amb Damià Huguet.

D'assaig «Recull» de Blanes, 1969, pel treball *Bartomeu Rosselló-Pòrcel, vida i obra*.

D'assaig «Colla Excursionista» de Cassà de la Selva, 1969, per l'obra *Llorenç Villalonga o la crisi d'un món*.

«Andreu Roig» de poesia a la II Festa de les Lletres de Campos, 1973.

1r. premi de poesia «Fra Miquel Colom», Col·legi Beat Ramon Llull d'Inca, 1975.

«La Insula de poesia» (tardor 1978), amb el poema *La vall del mort que només jo recordo*; va ser publicat a un pòster il·lustrat pel pintor Àngel Baldovino.

2n. premi de «Poesia de Primavera» de l'Agrupació Hispana d'Escriptors, 1982.

2n. premi de narració «Diario de Mallorca» 1985.

«Ciutat d'Elx» de poesia, 1986.

Accèssit en els Jocs Florals de Barcelona ex aequo amb Joan Margarit, 1987.

De narració «Joan Santamaria», 1987.

«Aniana» de narració, 1987.

«Grandalla» de poesia, Festa de les Lletres d'Andorra, 1987.

Flor Natural en els Jocs Florals de Barcelona de 1988.

Flor Natural en els Jocs Florals de Barcelona de 1991.

Premi de la Crítica «Cavall Verd» 1991, de l'AELC, a *Les quatre estacions*.

De poesia «Miquel Palol» de Girona, 1992.

«Miquel dels Sants Oliver» 1995 de l'Obra Cultural Balear (OCB) per la biografia de Llorenç Villalonga.

«Joan Teixidor» de Poesia d'Olot. Haikus en línia 2004.

XXIII de Poesia «Manuel Rodríguez Martínez», d'Alcoi, 2006.

L'ENTREVISTA

ANTONI SERRA I BAUÇÀ va néixer a Sóller el 1936. Va estudiar Medicina a Barcelona i el 1958 es dedicà a recórrer l'Estat espanyol fent els oficis més diversos. Entre 1960 i 1961, va residir a València, on col·laborà a diferents revistes. En tornar a Mallorca va entrar a formar part del cos de redacció del diari *Última Hora*, des d'on va impulsar la secció «Màscara», dedicada al teatre. Va ser fundador de la col·lecció Turmeda i director de la Llibreria Tous, a més de director del suplement «Literatura» d'*Última Hora*. Va ser secretari tècnic del Congrés de Cultura Catalana, celebrat entre el 1976 i el 1977, i fou membre fundador de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, el 1977, de la qual en seria vice-president. Ha format part del col·lectiu «Ofèlia Dracs» i col·laborat a diaris i revistes com l'*Avui*, el *Diario de Mallorca* o la revista *El Temps*. Pel que fa a la seva obra, va començar escrivint en castellà, però el 1972 ja publicava en català *La gloriosa mort de Joan Boira*; el següent, entre d'altres, *El cap dins el cercle* (1979), *Rapsòdia per a una nit de Walpurgis*, *Nuredduna* (1981), *Carrer de l'argenteria*, 36 (1988), *Per ben morir* (1988), *Llibre de família* (1991) i *Panorama interior en gris* (1993). És el creador del personatge Celso Mosqueiro, el perdiguer d'*El blau pàl·lid de la rosa de paper* (1985) o *Cita a Belgrad* (1992), obres que l'han convertit en un dels exponents més representatius del gènere policíac a Mallorca. Ha conreat així mateix la narrativa curta i l'assaig. *Passió (confessable) per la cinematografia* és el títol del seu darrer llibre.

-Per què és tan important, per a tu, la literatura?

Per a mi, literatura i vida és el mateix. Em va entrar a través del meu pare, que era una persona rebel, apassionada per la literatura i de tarannà liberal. Feia feina en un banc i va escriure alguns llibres. Fou tot un exemple per a mi, que em va marcar molt. Record que em deixava utilitzar la seva biblioteca, motiu pel qual em vaig començar a formar com a lector.

Aproximadament entre els deu i els onze anys, i com ja he dit, molt marcat per l'exemple del meu pare, ja vaig començar a intuir que la literatura no només era una forma de vida, sinó que era la mateixa vida.

novel·les experimentals, però la nostra cultura no possibilitava llavors ni possibilita ara l'eclosió d'un tipus de literatura d'aquestes característiques.

-Si deixassin d'existir els premis literaris, la literatura catalana seria millor?

Molt millor. Una literatura és coixa, i per tant, una societat és coixa, perquè existeixen els premis. Si la societat funcionàs normalment, si hi hagués un gruix normal de lectors, si la literatura fos una cosa normal dins la vida, com tantes altres coses, aleshores no hi hauria la necessitat de l'existència dels premis. A més,

“Un poble inculte, que no pensa, és un poble fàcil de manejar”

-Com et valoren com a escriptor?

No em valor ni tampoc em preocupen les valoracions que puguin fer de mi. Em dedico a aquesta professió en cos i ànima, i faig el que sé. Supòs que si fos un escriptor tan nefast com algú pensa, difícilment hauria pogut publicar una quarantena de llibres.

-Quin tipus de literatura t'interessa més?

Estèticament, l'experimental, que és la més difícil de totes. Els meus començaments en català foren amb

no es pot assegurar que una obra premiada sigui molt llegida. Potser sí que pugui esdevenir èxit de vendes, però, en molts casos, la gent no la llegeix i en col·loca curiosament els exemplars a les prestatgeries de casa seva.

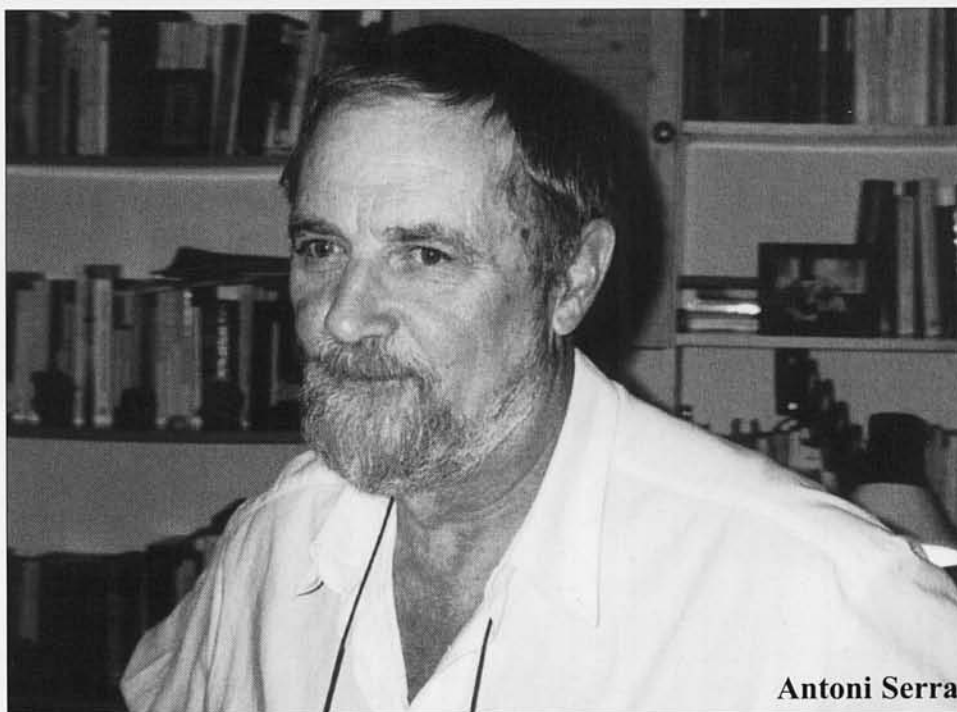
-Què és allò que no ha de fer mai un escriptor?

Estar obsessionat per guanyar un premi. L'escriptor ha de ser lliure, incrèdul, un xic anàrquic, i sobretot un gran apassionat de la vida.

-Quin pes li dones a l'escola pel que fa a la dinamització tant de la lectura com de l'escriptura?

L'escola ben aplicada, duta amb rigor, no ha de servir a cap senyor (ni religiós, ni polític, ni econòmic...) i ha de ser capaç de crear ciutadans lliures. El seu pes per afrontar els reptes de la lectura i de l'escriptura, és fonamental, mirat sobretot des d'un punt de vista de desenvolupament intel·lectual de l'individu, però no únic; no obstant això, tota sola no pot fer miracles. Per assolir un major nombre d'objectius, hauria d'estar lligada a un mateix tipus d'ensenyament familiar.

més, tant si se n'adona com si no se n'adona, exerceix un menyspreu cap a la nostra cultura. La promoció de la literatura, a Mallorca, no es fa correctament, i fins i tot en moltes ocasions és inexistent. Per altra banda, el fet d'haver trencat amb l'Institut Ramon Llull i haver creat l'actual Institut d'Estudis Balearics ha esdevingut un veritable retrocés pel que fa al reconeixement de la nostra identitat comuna: molesti a qui molesti, culturalment i lingüísticament, els Països Catalans som una sola cosa, i no hem de permetre de cap manera més mutilacions ni a la nostra cultura ni a la nostra llengua comuna.

Antoni Serra

-Et sents còmode al món que t'ha tocat viure?

Em sent incòmode en qualsevol moment i sempre he lluitat per una felicitat que tanmateix mai no he aconseguit ni aconseguiré.

-Hi ha governs justos?

La justícia en plenitud de condicions, és una utopia. Els governs sempre afavoriran més uns sectors socials que uns altres; tanmateix, els governs que vulguin apropar-se a aquest concepte utòpic de la justícia, hauran de tenir, sobretot, un gran respecte per les llibertats individuals.

-El nostre ho és?

Si em preguntes per l'autonòmic et diré que té un problema greu: una clara herència de l'època del franquisme que no té clares les qüestions lingüístiques; a

-Quin concepte tens de Mallorca?

Una terra inexistent. Els mallorquins, sobretot a partir dels anys trenta, no ens hem sabut autovalorar com a societat. L'escriptor mallorquí tampoc no està suficientment valorat dins aquesta societat. Tampoc no hem estat capaços de crear el turisme que hauríem volgut crear, i que hauríem d'haver creat, un turisme controlat, potent econòmicament, no de masses, sinó minoritari i amb grans possibilitats econòmiques. Si nosaltres mateixos no ens hem sabut valorar, com podem pretendre que ens valorin des de fora?

-Què esperes que li passi al lector després d'haver llegit un llibre teu?

Aquesta és una qüestió que no m'ha preocupat mai. No solc pensar gaire en ell, quan escric. A més, com deia el doctor i escriptor Gregorio Marañón, la tasca d'un escriptor està justificada si com a mínim té un

lector; per tant, em basta tenir un sol lector per sentir justificada la meua activitat.

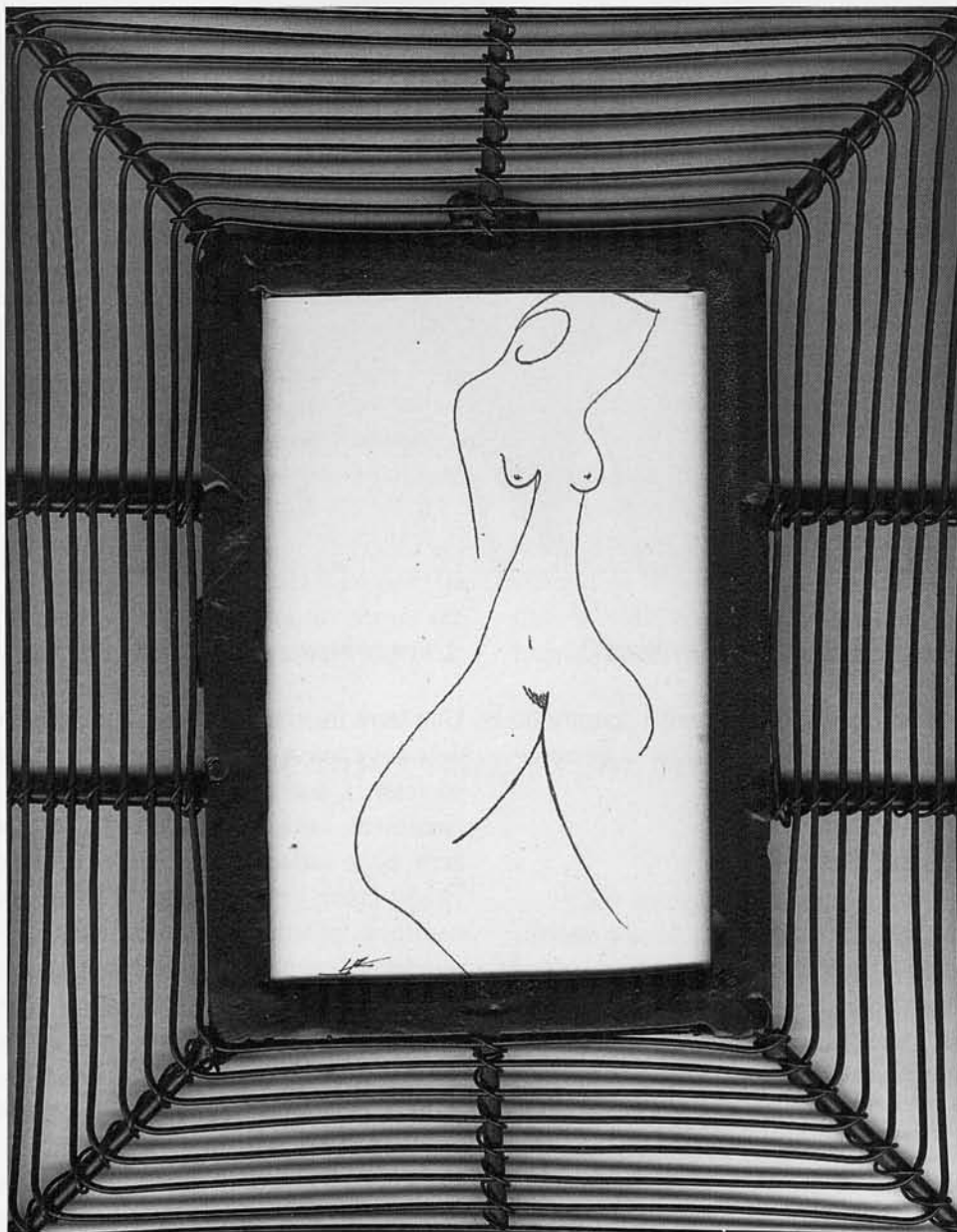
-Com veus les noves generacions d'escriptors en català?

Minoritàriament, han sorgit alguns nous valors que m'han sorprès molt. A Mallorca, concretament, surten algunes veus dissonants, com són els casos de Sebastià Bennàssar amb *El blau de l'horitzó* i de Pere Joan Martorell amb *Nocturn sense estrelles*. No obstant això, la immensa majoria d'autors novells ha entrat dins el model nord-americà de la literatura *light*, de

l'encefalograma pla, que jo he batejat, que és el model que funciona dins una societat que no vol ser reflexiva. Tots sabem que un poble inculte, que no pensa, és un poble fàcil de manejar; en canvi, un poble culte, amb criteri, amb capacitat de crítica i capacitat de raciocini, és un poble molt difícil d'enganyar.

Josep Pizà i Vidal

Entrevista i fotografia realitzades a Pòrtol (Marratxí)

Yolanda Rodríguez, esbós escultòric, *Sèrie 4*

Joan, Claustre de Sant Domingo d'Inca

PREMI BERENGUER D'ANOIA

Unió Musical Inquera (1998)
Orfeó l'Harpa d'Inca (1999)
Jaume Serra Beltran (2000)
Esplai s'Estornell (2001)
IES Pau Casesnoves (2002)
Jaume Armegol Coll (2003)
Pere Rayó Benassar (2004)
Mercè Puig Viñeta (2005)

PREMI MIQUEL DURAN I SAURINA

Prensa Forana (1998)
Diari de Balears (1999)
Revista Lluç (2000)
Setmanari Felanitx (2001)
Setmanari Miramar (2002)
Gabriel Pieras Salom (2003)
Revista s'Esclop (2004)
Titoieta Ràdio (2005)

PREMI MIQUEL COLOM T.O.R.

Joan Parets Serra (2000)
Pere Joan Llabrés Martorell (2001)
Antoni Torrens i Gost (2002)
Joves de Mallorca per la Llengua (2003)
Cucorba (2004)
Caterina Valriu (2005)

PREMI PAU CASESNOVES

Escoles Mallorquines (2004)
Músics per la Llengua (2005)

Els guardonats d'enguany són:

Finestra al Sud-S'Altra Senalla d'Inca
premi IX Berenguer d'Anoia

Informatiu Balear
premi IX Miquel Duran i Saurina

Lluís Maicas
premi VII Miquel Colom, T.O.R

Fira de Teatre de Manacor
premi III Pau Casasnoves

Distinció especial del jurat a
Pere Pascual

IX PREMIS DE MAIG

IX BERENGUER D'ANOIA

IX MIQUEL DURAN I
SAURINA

VII MIQUEL COLOM T.O.R.

III PAU CASESNOVES

OBRA CULTURAL BALEAR
DELEGACIÓ D'INCA

Joan & Pedro

ES TALLER

*CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA*

Telèfon i fax 971 75 53 65
C/ General Riera, núm. 28, baixos
07003 Palma
Servei de carretera 24 hores
telèfon 971 47 15 38

www.comercialmallorca.com

SSAGITARI

llibreria

Llibreria especialitzada
en poesia

www.libreriasagitari.com

*Entri a la nostra web i conegui
els serveis que posam a l'abast
dels interessats en Poesia i
Literatura*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament

Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

*Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca*

Pàrquing a 50 metres

Les mans que tenc

I els meus dits són tan inflats
que la mort pareix revolta,
i tenc picor als pèls negres de la panxa.
Aportellaré perquè tenguin bon passar les mudes,
camí de peluda pell,
xerrada a la fresca del puta "estar",
que no és d'estiu, és d'hivern.
A cops, té gust de peix,
com els meus dits,
d'altres, les orelles ressonen la veu de la inconsciència,
de la decència, però no la tenc,
perquè som animals, i la pell que ressona,
ho fa a l'espera del seu retorn.

Altres actor de mar i pinzellades viu.
Altres pàgina, poetes ambdós,
símils de conèixer el mètode, saps que ho són de vius!
I aquesta, que ens sana les ferides...
un retorn de copes a s'Amarador
és com un premi al vent onat que feia.
D'aquesta platja jo em sentia les mans,
i en tenc l'ànima de portar-hi una bona butaca.

Composició fotogràfica de Sergi Rodríguez Bestard

Dictator est

Em fan mal les sabates de tant de corre descalç. No s'entén.
Em... farien mal els peus, si de tant de corre i fer sagnar els peus,
em posés les sabates. Això és fer malbé l'oportunitat de néixer,
en el sentit econòmic, que és el sentit pel què es regeix, ara,
la nostra brutor, el sistema seriat, manipulat i entotsolat,
badarà que el nas de platí dels polítics s'assegui a la tribuna.
Això és el cop d'estat.

(Inèdits)

Pau Vadell Vallbona

Ombres d'ocells tornant a l'inici

Un petit comentari a *Lladriola en cant*

Mediterrani. Poesia assolellada de Vicenç Calonge. Vet aquí un càntic esperançador per a l'ésser humà.

Historiadors, sociòlegs, filòsofs, escriptors... han usat el terme 'nihilisme' referint-se a la manera en què el pensament filosòfic ha fet intent de diagnosticar la situació de l'home contemporani, de perfilar el *tempo* de l'època en què vivim. Amb la consigna "la vida no val res", el mot 'nihilisme', derivat del llatí *nihil* que significa no-res, és el concepte emprat per a designar l'actitud irreverent, irrespectuosa, destructiva i, en definitiva, despietada que assola a l'ésser humà actual; actitud que podem destil·lar de situacions de la nostra quotidianitat com ara el fanatisme més ferotge o les postures de l'egoisme hedonista.(1)

Vicenç Calonge, en l'obra que avui ens presenta, prova de descobrir-nos una possible sortida a aquesta actitud ara esbossada. El llibre de poemes *Lladriola en cant*, esculpit amb petites alenades, mostra el temperament agosarat d'un home que intenta fer-se camí entre les senderes despulades del món actual, trobant aixopluc en el vaivé ritmat de la poesia i traspasant amb ella la condició passatgera d'una existència que s'esmicola com a fet en va.

Defugint de les mordales del racionalisme, recordem les paraules de Schopenhauer quan diu que el món no està fet per la raó ni per a ella, l'autor calça aquesta obra amb el retorn a la simbologia del triangle. Utilitzat ja pels pitagòrics, així com també per Plató i el cristianisme, en els angles d'aquesta figura geomètrica hi trobam, aquesta vegada, tres conceptes clau per esbrinar el sentit que en l'obra es dibuixa. Aquests mots són: llàgrima, ambrosia i pedra.

Anem, doncs, per parts. En primer lloc, la llàgrima, seguint la més pura tradició cristiana, ens fa venir a la memòria l'estat de l'home abocat en l'existència terrenal. L'ésser humà, un cop llançat en el món, es veu encadenat als engranatges destructius del dolor, el sofriment i el treball. Per a il·lustrar-ho, no cal més que mirar l'etimologia del mot 'treball', aquest deriva del llatí *tripalium*, és a dir, un jou fet amb tres pals on es fermava els esclaus per a assotar-los. Fent referència a la desolada situació terrenal, en l'*Antic Testament* podem llegir la condemna que la divinitat imposa a l'home. Déu diu a Adam: "*Per a tu serà maleïda la terra; amb el treball menjaràs d'ella tot el temps de la teva vida; et donarà espines i picatalons i menjaràs de les herbes del camp. Amb la suor del teu rostre menjaràs el pa fins que tornis a la terra, ja que d'ella has estat agafat; car ets pols i en pols et con-*

LLADRIOLA EN CANT

VICENÇ CALONGE GUSTÀ

vertiràs"(2). Aquestes llàgrimes, en els poemes de Vicenç, són la companyia que hom té en la rutina de la quotidianitat, eclipsant-nos a residir dins "*vides en blanc i negre*", però que alhora fa que aquell que les pateix pugui somiar, en el tranquil horabaixa de la melancolia, tot un blau on poder navegar sense els perills del naufragi.

Situant-nos ara en l'Antiga Grècia, l'ambrosia era l'aliment dels déus, dels herois i dels cavalls divins, que conferia la immortalitat. Aquest és el sentit que trobam a partir d'Hesíode, ja que per a Homer era una mena d'ungüent perfumat que conservava i purificava. L'ambrosia que ens proposa Vicenç conserva aquests dos sentits plantejats. Com diu "*oneja la seguretat / en una caixa d'ambrosies*", aquesta és, doncs, la recerca del jo, aquell intent de conservació, no alteració, d'un mateix, de purificació, en el sentit de restabliment de l'estat d'innocència, de l'absència de pecat, que alhora serà el que ens impulsarà a la immortalitat.

Finalment, amb la pedra se'ns presenta la figura d'allò ferm, del que no pot perir, el que roman fort i segur. També, en la tradició cristiana, ens acosta a la figura de Pere. Llegim en el *Nou Testament*: "*I jo et dic a tu que tu ets Pere, i sobre aquesta pedra edifi-*

caré jo la meua Església, i les portes de l'infern no prevaldran contra ella. Jo et daré les claus del regne dels cels, i tot el que fermis en la terra serà fermat en els cels, i tot el que desfermis en la terra serà desfermat en els cels" (3). Aquesta pedra, per a Vicenç, és un pot ser de la immortalitat. Constitueix el punt de referència necessari per a la salvació de l'home. "Els cossos van cap a l'horari de la pedra", posant el peu fort sobre ella, l'ésser humà es metamorfosa en un ésser que posseeix la capacitat de la deliquescència, és a dir, de dissoldre's en l'aire calent de la immortalitat.

Llegim en el darrer poema de l'obra: "Viure en els fills / que porten la bellesa / de la mare, / l'ànsia / de la carn que creix / i la llengua del poble. / Potser sigui això la immortalitat". Tot el llibre es tenyeix amb aquest concepte. Amb ell, es torna a presentar una altra tríade on es concentren els següents termes: pare, fill i origen, que utilitzen com a garlanda, que cordarà les seves mans per a unir-los, l'amor. Hölderlin, el poeta germànic, ens diu: "l'amor és el nostre punt de partença i el nostre destí" (4). Al llarg dels temps, el terme 'amor' s'usa per a designar activitats, o l'efecte d'activitats, força diverses; l'amor es vist, segons uns casos, com a inclinació, afecte, apetit, passió, aspiració...; és vist, en altres, com a qualitat, propietat o relació; així com es parla, també, de diverses formes d'amor: físic, o sexual, maternal, amor al món, amor a Déu... (5) Per la seva part, Vicenç entén el terme com aquell poder còsmic que es converteix en la conjunció que ens catapultarà cap al nostre destí immortal. Amb un coratge comparable al dels poetes del més cast romanticisme, l'autor veu en l'amor aquella atracció que possibilita la unitat, la força que destrona la separació dels cossos per a atorgar-los-hi la càlida

brisa de l'Absolut. És en aquesta unitat, en el moment en què pare i fill són un sol ésser, on hom pot estirar la mà i agafar, com aquell que cull una fruita, el calze de l'indestructible.

Amb el terme 'immortalitat', Vicenç designa la superació de la persona. L'ésser humà troba la seva seguretat en el reconeixement del Pare. En ell, esmunyint-se cap a l'origen, l'home no pot morir. Sabent que tots som fills del primer pare, Adam, el bategar propi es veu encoixinat amb el ferment de la consolació i la compassió cap a un mateix, cap a l'altre i cap al tot. El retorn a l'origen, on reconeixem el punt d'inici comú de tots els humans, es transforma per a presentar-se com a l'espurna de vida eterna que dansa dins el pit de cada un de nosaltres i dins el pit de tots. Superar l'home, consisteix en fer-se Déu, mitjançant el reconeixement de la divinitat que s'amaga en el nostre ésser, descoberta en el goig i la bellesa paternal de l'inici dels temps.

És per això que Vicenç, ja en el títol, ens enfronta a la paraula 'lladriola'. L'autor hagués pogut utilitzar termes sinònims com ara guardiola o vidriola, però sap que el mot utilitzat és un derivat de la paraula 'lladre'. Així, l'ésser humà ha de ser aquell que roba a la terra aquelles espigues torrades pel sol que el conduiran cap a l'alba lluminosa del naixement. Trescant en el tou llaüt de la nostra tradició, la nostra cultura i el nostre ésser més profund, l'home pot fer ressorgir de la maresma putrefacta del feixuc tedi quotidià, l'incandescent càntic de les parpelles de la mare. Recollir el blat del passat i utilitzar-lo com a ofrena per a un nou plomatge que ens submergirà en l'infinit de l'existència. Així, l'ésser humà, lliure del desassossec que l'esgarrinxia en la nit dels seus pensaments, pren el vol alt per a engendrar un nou destí, un nou lèxic, sota el vel que s'allarga des de l'origen, perquè sap que "a l'inici, l'home i déu eren una sola cosa; i aquesta cosa, que no tenia coneixença de si mateixa, era la bellesa eterna" (6).

Miquel Perelló Mir

Notes

- (1) ÁVILA CRESPO, Remedios: *El desafío del nihilismo. La reflexión metafísica como piedad del pensar*. Editorial Trotta. Madrid, 2005. pp. 10ss
- (2) *Gènesi*, 3, 17-19.
- (3) *Mateu*, 16, 18-19.
- (4) HÖLDERLIN, Friedrich: *Hiperió*. Columna Edicions. Barcelona, 1993. p. 61.
- (5) FERRATER MORA, José: *Diccionario de filosofía*. Círculo de Lectores. Barcelona, 2001. T. I, p. 133.
- (6) HÖLDERLIN, Friedrich: Opus cit. p. 85.

Oli de Raquel Ramos

Raquel Ramos

(Granada, 1968)

De formació autodidàctica; el passat mes d'abril va mostrar els seus olis a Bunyola

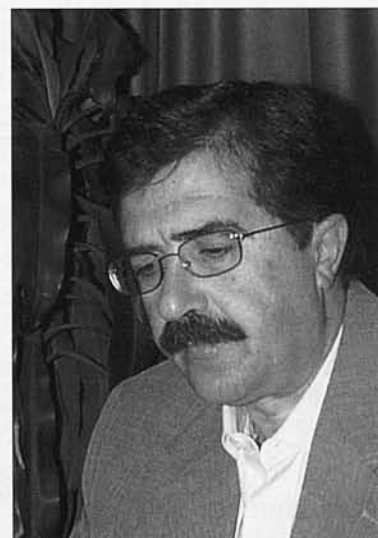
Els seus personatges són sempre femenins; en la contemplació de la natura, es recrea en una simbòlica interpretació del paisatge

Vora la mar
una mirada
esmaperduda,
una ambrosia
inaliable,
l'adolescent
fa ziga-zagues
sota la mitjalluna,
llavors es mostra.

Com branca que es fa
i després madura
de qualsevol flaire
i freds que són cendra,
fruits com a respostes
del son cap a la vigília

I reviu
roses tristes
i rutines
per rutines
pentinades
per cançons
que no duen
gaire molla,
falsejaven la llibertat que no posseïem.

I els dies emigren
com ombres d'ocells
tornant a l'inici.
Lladriola en cant.

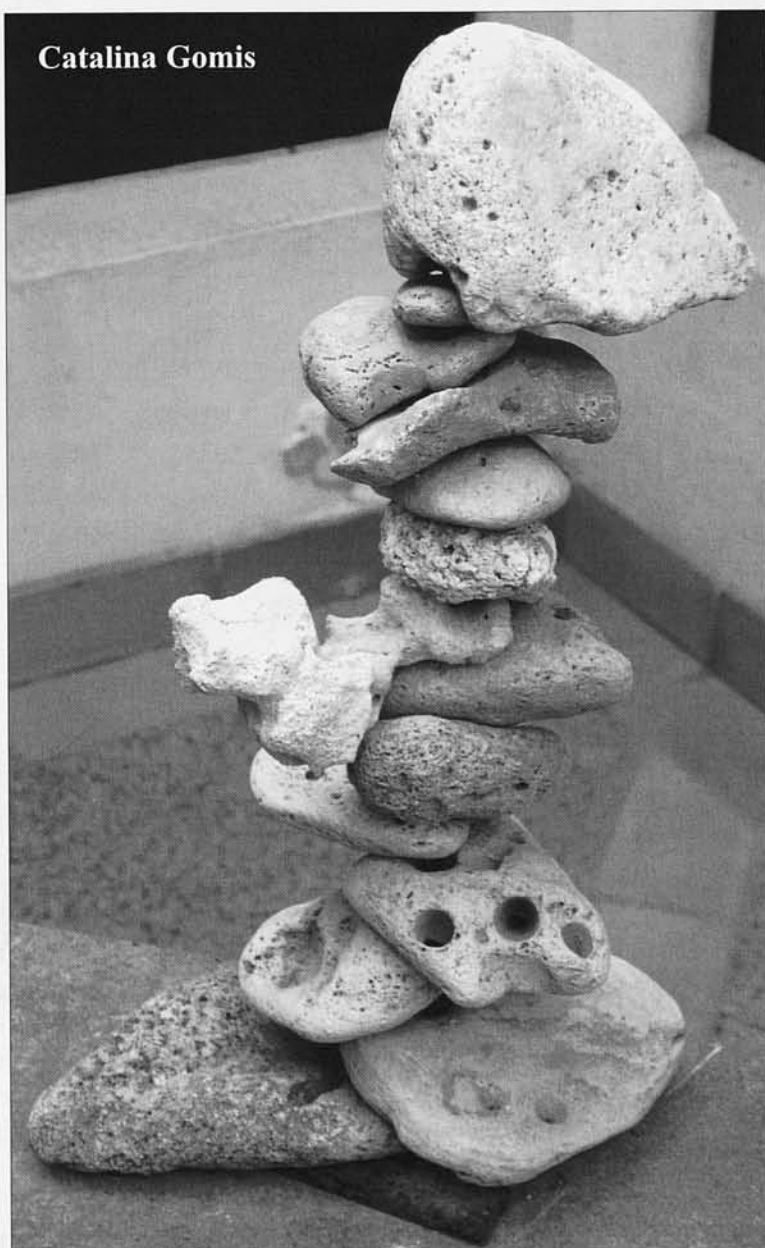
Vicenç Calonge

De *Lladriola en cant*

publicat dins la
Col·lecció l'Argentera
Edicions Can Sifre, Ciutat de Mallorca, 2006

L'acte amorós és una negociació; una negociació a voltes esbojarrada, a voltes atenta i circumspecta, a voltes freda com el tast del ganivet o dolça com una carícia. *Funció Púb(l)ica* neix en una mesa de negociació i es gesta en la quotidianitat de l'amor allà on hi ha Preliminars, Desencontres, Acords i Pactes. Des d'una identitat femenina, es tradueix poèticament l'angoixa de la separació, la seducció de la negociació i el goig del sexe compartit. *Funció Púb(l)ica*, publicat per l'Editorial Can Sifre (que dirigeix Antoni Cardona Bonet), constitueix una afirmació de l'amor i els seus actes

Catalina Gomis

Joan

SEPARACIÓ

Defensar la nit de la fosca,
la tebior d'un cos de la seva febre.

Separar el cabàs de la seva buidor,
la dolçor del raïm del vi anyell.

Desbaratar qualsevol grum
de la seva substància,
la mòrbida lluna dels seus viatges,
el corcò de la poma del seu cuc,
l'inflor de la mar dels seus cadàvers.

Defugir de l'escenari vital
el mal quotidià,
l'isolament de la seva illa,
l'asfòdel de la condició d'allbó.

Separar de la mar, el seu port.

De tu, que no el mereixes,
el meu amor.

ESCORMOLAT

ALERTA amb el tall!
De gairell, és pla com la llosa,
fred com el tacte de la pols,
però si en tasses la lleugeresa,
compondràs dos llavis oberts
obeint a la sang.

COMPTE!, que si prems a fons
tot el seu vermell,
coneixeràs la duresa del ferro,
la roentor de la forja ,
l'espant.
Comprenderàs perquè dels títols
de l'amor
el risc és la seva substància.

Del poemari *Funció Púb(l)ica*
d'Àngels Cardona Palmer

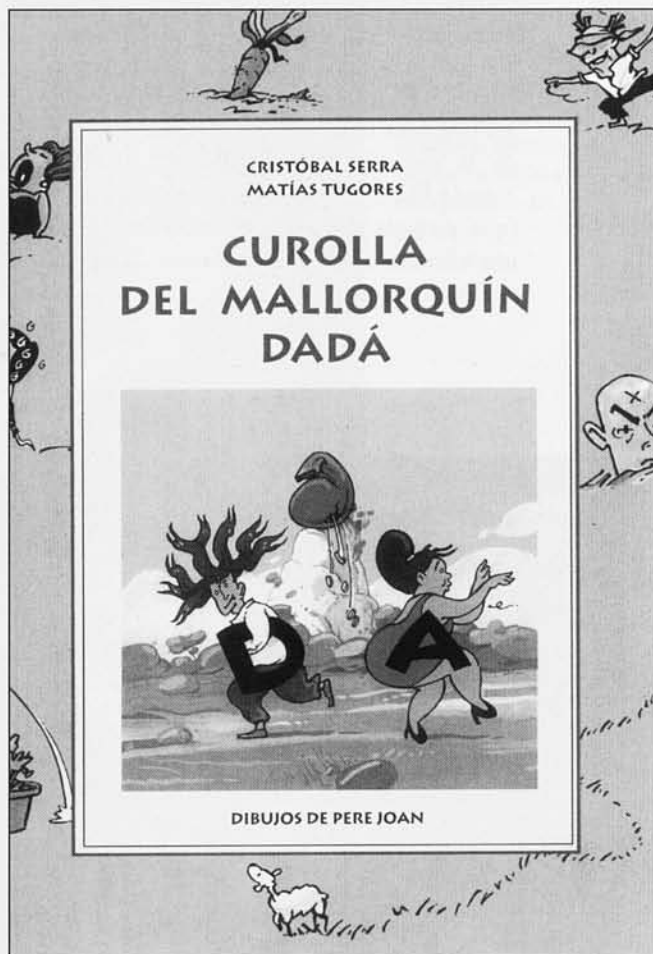
El mallorquí *dadá*

de Cristòbal Serra i Maties Tugores

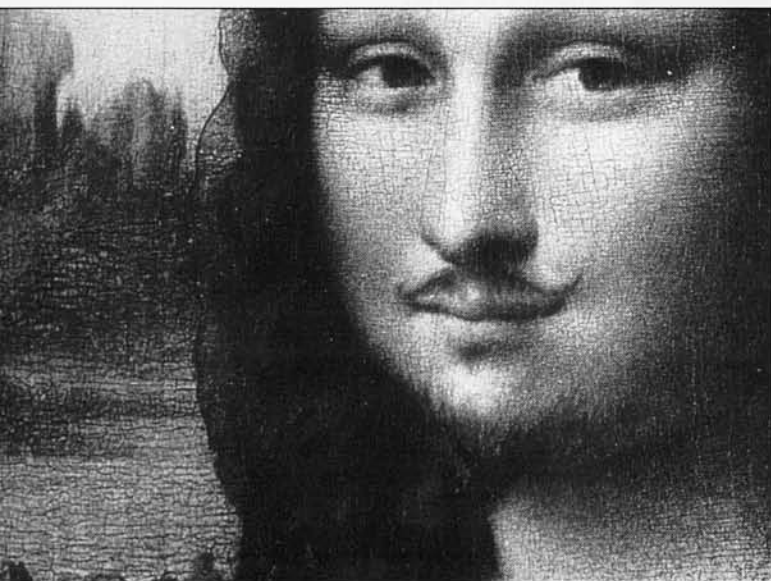
Acaba de sortir dins la col·lecció «La Foradada» de l'editor Olañeta, una obra peculiar i ben singular: *Currolla del mallorquí dadá*. Cristòbal Serra i Maties Tugores, tracten de fer ressorgir i de posar a nivell un llenguatge existent però oblidat, marcant, a cada passa, les semblances que existeixen entre el mallorquí i el moviment dadá. La feina, d'ermita (quedi dit), ha culminat gràcies a l'erudició de Cristòbal Serra i a la capacitat d'emprendre aquests tipus de recerca de Maties Tugores.

Per entendre l'essència primitiva d'aquest projecte, ara mateix transformat en llibre, ens hem de situar als anys 20 del segle passat; «*l'entre deux guerres*», com diuen els francesos, quan un grup d'intel·lectuals, poetes, escriptors, pintors i somniadors, es reunien en el cafè «Voltaire» de Zuric. Allà conversen, passen el temps, jutgen la societat i, un bon dia, decideixen jugar: és un joc d'intel·lectuals, *s'il vous plait!* Obren un diccionari i deixen caure unes estisores que es posen sobre el mot *dada*. Ja està! Des d'ara el grup s'auto-anomenarà dadá. I tot seguit ja parlen de dadisme com a moviment intel·lectual. I d'aleshores ençà, escriuen poemes *dada*, pinten quadres *dada* pensen, mengen i critiquen a la manera *dada*...

Mentre això succeeix a Europa, aquí, a les Balears, sobretot a Mallorca, hi ha gran interès per transformar mots, canviar acudits, en una paraula, acostar-se, de mica en mica, a aquell moviment sorgit a Suïssa. El valor d'aquest llibre precisament rau en fer jugar el possible lector al descobriment del llenguatge

Currolla del mallorquí dadá de **Cristòbal Serra** i **Maties Tugores**, amb dibuixos de **Pere Joan**, dins la col·lecció «La Foradada», Edicions Olañeta, Palma (2006)

Marchel Duchamp, llapis sobre una reproducció de Mona Lisa 1919-1930 (fragment)

popular amagat. I, anant més enllà de les comparances, que sempre són odioses, llegint aquest llibre, es pot establir un paral·lelisme amb el moviment francès, perquè els autors de *Currolla del mallorquí dadá* han contribuït a que el possible lector s'hi senti identificat amb aquesta recerca. Tan sols cal assaborir la riquesa de la investigació que no cau mai dins l'exageració de la mateixa recerca, així que, llegint aquest llibre, ens hem de disposar a viatjar per confins molt profunds del nostre llenguatge popular, de la nostra Mallorca tan íntima, de la nostra identitat.

Una vegada més, i sobretot en aquesta obra, Cristòbal Serra ha demostrat el seu amor incondicional per la paraula, el mot ben definit, la literatura en general. I el nostre habitual col·laborador Maties Tugores, amb aquest treball, ha vist renéixer una de les seves grans passions: l'estudi, la recerca de les variants literàries.

R.

Macthena de Carme Nadal *

Tots els presents coneixem a Carme Nadal i la seva elegància i finor intel·lectual; podríem dir, amb Wilde, que la seva vida és verament l'obra d'art que vol produir.

Avui som aquí per presentar-li un llibre de poemes. Però què és la poesia?

Sota el nom de poesia ens trobam el poema filosòfic de Parmènides, l'èpica *Chançon de Roland*, els epigrames de Marcial o els laments simbolistes de Baudelaire.

Posant com a símil un arbre, podríem dir que les arrels amb regust de terra són com la poesia visionària de William Blake, que la soca esquerra i pedregosa és

com la precisa poesia de Dant; que les branques amb formes rares, que el vent i el sol han dissenyat, són com la poesia expressionista de Trakl, que els fruits són delitosos com les formes perfectes de Carner. Ens resten les fulles; les fulles que vibren amb l'aire de la vida, amb el seu frec-frec que, a voltes, ens recorda el murmuri del dolor, fulles que cada estiu o tardor l'arbre muda.

Aquesta darrera forma de poesia, voler resumir en versos senzills el decurs d'una vida, perquè mai no resti muda, és el que Carme Nadal ha volgut fer amb el seu darrer llibre *Macthena*.

La nostra autora retorna als anys de les lectures adolescents dels poemaris del poeta bengalí Rabindranath Tagore que coneix per les traduccions de Zenobia Camprubí. Aquest retorn es produeix en paral·lel: per una banda, la lectura de les versions catalanes, de J. Carner Ribalta i V. Gassol, i, per una altra, l'escriptura que recorda el temps on el futur semblava millor.

Ja som al futur, i no és allò que imaginàrem, però, cal resignar-se: és la vida.

Els poemes de Carme Nadal tenen l'ambició de comunicar la seva melangia crònica, el sentiment de l'amor, els petits plaers senzills de la vida quotidiana, l'enyor, l'esperança de la trobada...

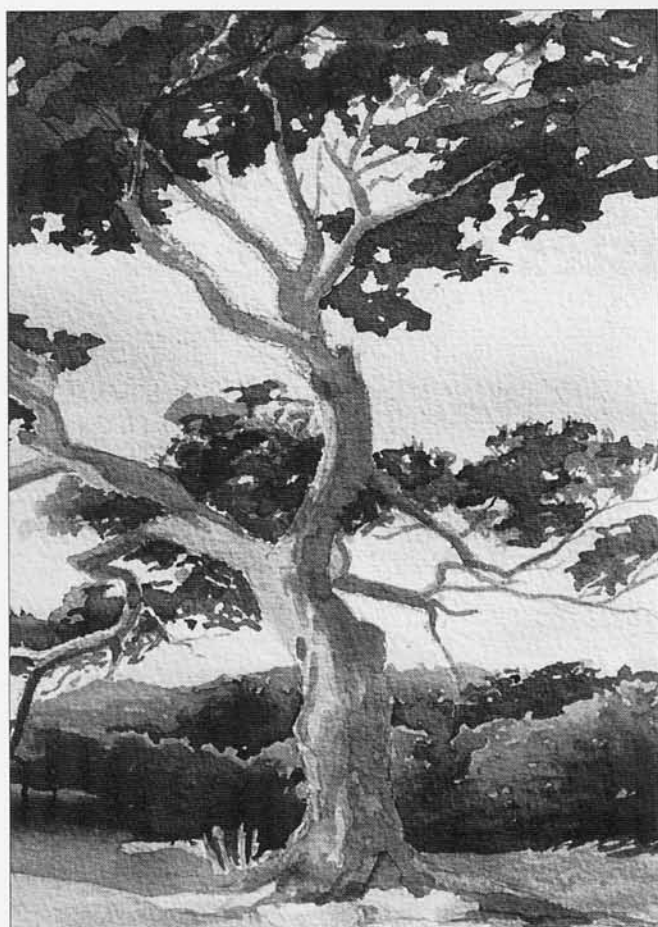
Aquests sentiments cristal·litzen, a tall d'exemple, en el poema "Trobada" on les seves paraules:

*"Començar un nou camí
que ens portarà a un món
de petites gotes de plant
del qual brotarà l'arbre de la vida"*

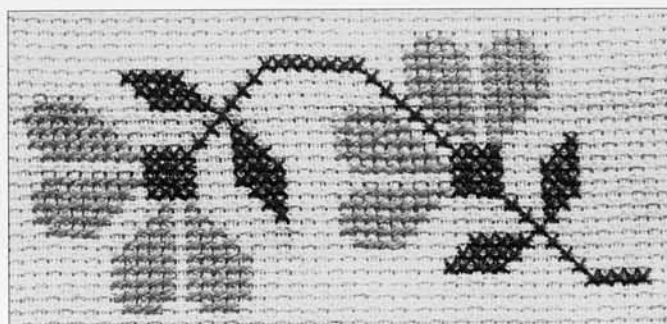
són prou definitòries com per no dir res més.

Àngel Terron

* Presentació de *Macthena* de Carme Nadal
a la llibreria Àgora el 9 de Juny de 2006

Jaume Tolosa

Alguns dels components de «Solistes de Mallorca», al claustre de La Real

Ahir i avui de «Solistes de Mallorca»

Des que va ser fundada fa vint-i-tres anys per Agustí Aguiló, l'orquestra de cambra Solistes de Mallorca, inicià una continuada activitat musical; oferí concerts a l'Auditori, en el teatre Principal, a la Fundació March, en el Museu de Mallorca, a Sant Antoni de Palma, en la I Diada Autònoma a Ciutadella (Menorca, 1984) i a la ciutat d'Eivissa (1985); participà en diversos festivals de música, com els de Bunyola i Artà, en les Serenates Guitarrístiques d'Estiu d'Estellencs, en la III Setmana de Música Clàssica, en les VIII, XII i XXI Setmanes musicals de Felanitx, en el cicle de Concerts de Tardor a Maó, en el concert del Dijous Bo d'Inca, etcètera. Solistes de Mallorca va interpretar, l'any 1997, *Les set darreres paraules del nostre Redemptor a la Creu* de Joseph Haydn Hob XXI, en versió original per a orquestra.

I, al llarg de la seva trajectòria, les actuacions s'han succeït en nombrosos concerts, com els del Palau Sollerí, del Festival de Maó i en el XVIII Encontre Internacional de Compositors; ha fet concerts per les

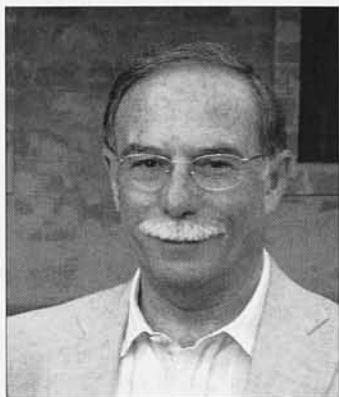
Joventuts Musicals amb programes comentats per a joves i, així mateix, ha enregistrat audicions a la ràdio i la televisió. A més d'aquestes activitats, ha estrenat obres de compositors de les Balears (Antoni Matheu, Bartomeu Artigues, Miquel Àngel Aguiló Matas, Antoni Martorell, Maties Far, Miquel Vicens, Joan Serra, Xavier Carbonell). I, en no poques ocasions, l'orquestra de cambra Solistes de Mallorca ha col·laborat amb solistes d'alt nivell -com els del Trio Martinu de París, Víctor Yoran, Harry Bentley, Jela Spitková, Barry Sargent, Josep Sbert, Bassam Shuhaibar, Miquel Àngel Aguiló, Albert Díaz, Kiev Portella i Maria Pau Juan Castro- i amb agrupacions corals, com el Shorter Conservatory Chorus d'EUA, amb la Capella Oratoriana, la Capella Teatina de Felanitx i l'Orfeó l'Harpa d'Inca.

En aquesta nova singladura, entre els seus objectius, Solistes de Mallorca cerca fer possible la projecció artística dels joves valors musicals i el coneixement dels autors autòctons i, així mateix, l'homogeneïtat del grup orquestral; per-

què el grau d'experiència interpretativa dels seus integrants varia, perquè, al costat d'alguns veterans, hi ha músics joveíssims. Tots ells tenen en comú la il·lusió i les ganes de perfeccionament instrumental, d'un gran esforç personal, i cerquen i estan en el bon camí de la virtuositat musical, i, per això, estam segurs que les llargues hores invisibles de preparació individual i col·lectiva donaran el seu fruit, que desitjam venturos i ple d'èxits a Solistes de Mallorca en aquesta nova etapa.

Després de la posta a punt per mitjà de nombrosos assajos dirigits per Agustí Aguiló, realitzats en el monestir de La Real, ja s'han posat a prova els mesos d'abril i maig d'enguany, en els concerts de Haydn i Mozart, amb la col·laboració de la soprano Maria Pau Juan, en l'església de Sant Bernat de La Real, a l'Auditori de Felanitx i a la llibreria «Literanta» de Palma, i, *Deo volente*, també ho faran el proper 2 de juliol en el concert que oferiran a l'església de Búger.

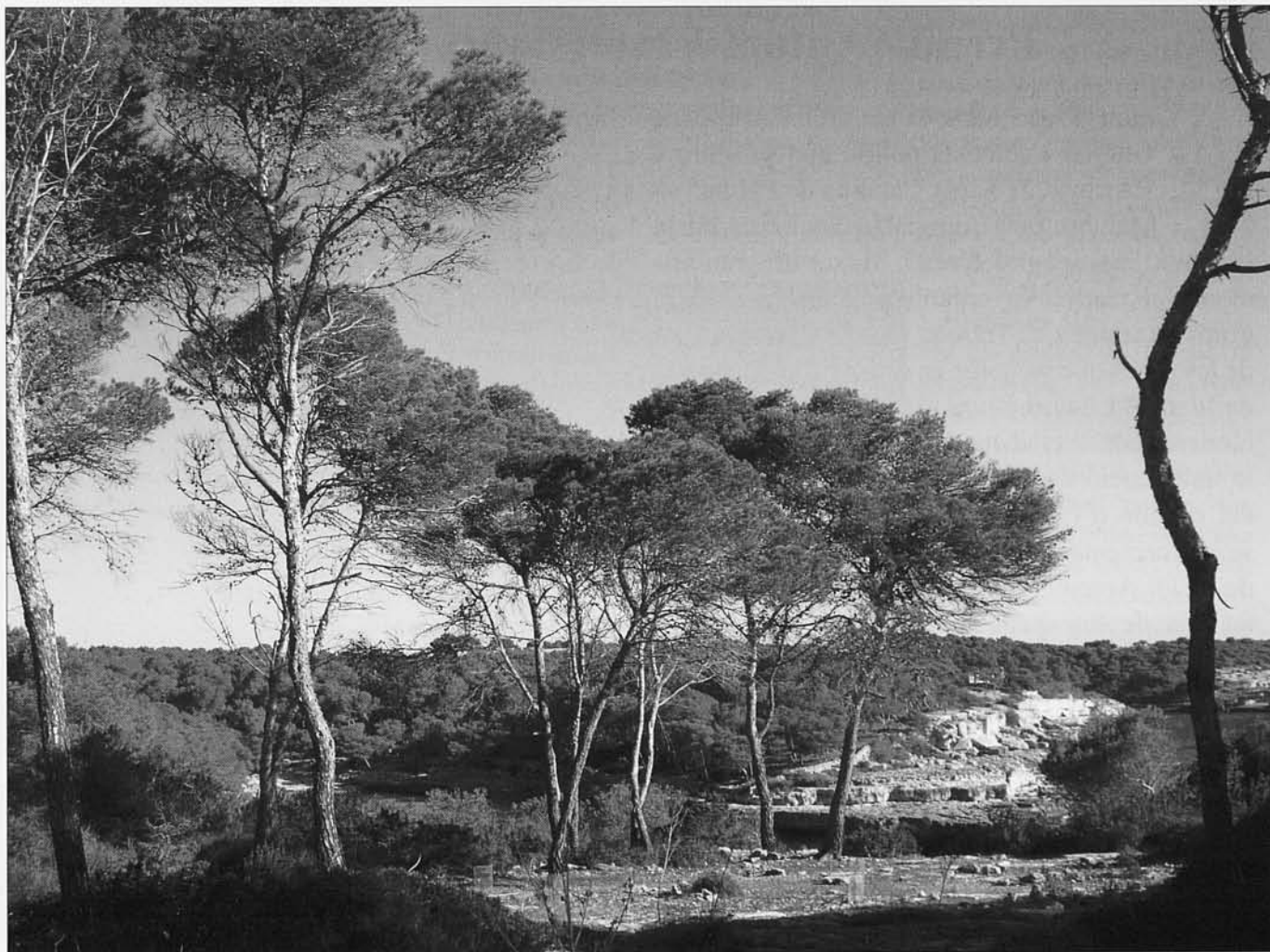
Joan Fullana

Antoni Vidal Ferrando

SOLSTICI

Les paraules són cérvols que fugen de la mort
Tenen fred i s'enduen la tarda dins els ulls
S'enduen instants liles com la mar de Menorca
Mai no he tornat d'aquells horitzons que eren música
Ardents sacerdotesses hi ballaven descalces
Embriagues d'aromes de roser imperial
Des d'un vaixell corsari pensaria els seus besos
Pensaria un rivet de notes d'oboè
A més de laberints les paraules són cérvols
Beuen aigua dins l'últim batec de la tardor
Esdevenen deesses amb flors a la cintura
Volen créixer com taques de rovell i desfici
Mentre passa el perfil malva-rosa del vent
Som l'amo de la seva tristesa i d'un vell gos
Tot allò que m'espera no té nom a cap mapa.

Joan, Pinaret de Mondragó (Migjorn de Mallorca)

Dedicada a Antoni Vidal Ferrando

Aforismes i altres guaspires

1.- S'Esclop

- No hi ha res com la ignorància per trobar plaer a tot el que t'envolta. Per això els infants són tan feliços.

- Els drets humans no contemplen la intel·ligència política.

- Val més tenir raó que sentit comú.

- Allò que molts d'homes tenen més absent és el present.

- La fe només arriba als creients. Els ateus no coneixen la dreuera.

- La meua opinió val un imperi: no n'admet d'altre.

- Alenar és el prodigi més gran.

- El Mundial de Futbol és molt beneficiós per a la salut de les dones: mentre dura, els homes deixen d'empenyar-les.

- És tan pobre que no té ni temps de mirar la tele.

- No havia anat mai tan desfressada: s'acabava de rentar la cara.

- Com més lectors mediocres hi hagi més èxit tindrà el teu llibre.

- No es mozartia si no és humorístic.

- Sospitant el que ell pensava, la seva dona li preguntà: "T'avorreixes al meu costat?" I ell li contestà: "No, no et preocupis. No m'avorresc mai quan estic tot sol".

Joan Guasp

Premi «Antoni Frau i Sans» de teatre

Antoni Frau i Sans va ser un dinamitzador cultural i activista polític que va viure a l'Arraval de Santa Catalina de Palma.

Membre de l'Agrupació Socialista de la barriada, era tipògraf d'ofici. Va ser un gran aficionat al teatre. Va organitzar i dirigir distints grups de teatre a El Terreno i Santa Catalina. Una de les obres que va posar en escena fou *La Garra*, de Manuel Linares Rivas (1867-1938), obra anticlerical i considerada escandalosa, que va motivar la intervenció de l'arquebisbe Miralles per mitjà del capellà d'El Terreno per intentar impedir la seva representació, feta el 3 de febrer i l'1 de març de 1934. Antoni Frau i Sans fou l'autor d'obres teatrals de les quals només ha sobreviscut el juguet còmic-líric *Mar Gran*. Detingut al seu domicili per un escamot de falangistes, va ser assassinat a l'hemicicle del cementiri nou de Palma.

Amb la intenció d'honrar la seva memòria i la dels anònims dinamitzadors de la vida social i cultural de la Mallorca dels primers anys trenta «Plaguetes del Raval», l'editorial Can Sifre i l'Estudi de Disseny Santi Palou convoquen aquesta 1ª edició del premi «Antoni Frau i Sans» de teatre.

BASES

1.- Es concedirà un primer premi consistent en la publicació de l'obra premiada per part de l'editorial Can Sifre. Aquesta edició es farà a l'any següent de la concessió del premi.

2.- Les obres hauran de ser originals i inèdites, escrites en català, no haver guanyat cap premi amb anterioritat, ni estar presentades a cap premi, ni premiades o en procés d'edició fins el moment de l'elecció del jurat. Els autors hi podran participar amb tantes obres com desitgin, sempre que es contemplin les condicions esmentades.

3.- Els originals es presentaran en quatre còpies, en DN4, mecanografiades a doble espai, per una sola cara i sense signar. L'extensió del treball mínima del treball haurà de ser 50 fulls DN4. Juntament amb el treball s'ha d'incloure un sobre, a l'exterior del qual figurarà el lema i, a l'interior, el nom, els llinatges, el domicili i el telèfon de l'autor.

4.- Els treballs s'han de presentar a la següent adreça: Plaguetes del Raval, apartat de correus 1582, 07080 Palma (Mallorca). El termini de presentació acabarà el 15 de setembre de l'any en curs.

5.- El jurat estarà compost per Antoni Nadal, Joan Arrom, Pilar Arnau i Josep Ramon Cerdà.

6.- Una vegada lliurats els premis i en un termini de tres mesos, els autors que ho desitgin podran reclamar les obres no premiades. Un cop transcorregut aquest termini, l'organització es reserva el dret de destruir els originals.

7.- El premi serà donat a conèixer el dia 25 o 26 de novembre en un local social de l'arraval de Santa Catalina.

8.- Qualsevol incidència no prevista serà solucionada pels organitzadors i el jurat.

1.-

Teulades eixorques s'endinsen
carrer enllà, com onades
d'un ocre malaltís i estrany.
Com sempre, la gent passeja
mentre les botigues escupen
els seus raigs d'artifici vaporós.
També la vida té retalls policroms,
taques de teixit divers, flaixos
que et distreuen el temps que es perd.
Miro pel balcó les hores esparses
en que no fer res t'ocupa tot
i les coses semblen detingudes,
com si res, o tot, fos possible.
Aquest moment també ets tu,
que acabes el coixí de punt de creu
mentre l'aroma del cafè, penetrant,
desfà la temptació de deixar-se anar.
Tanco els porticons i un somriure
em retorna l'encís del meu carrer.

2.-

Per si se t'acut venir
i la casa et sorprèn
plena d'ombres,
et deixo aquests versos
perquè res no t'espanti.

Aviat la casa s'omplirà
amb el soroll de nous àmbits
i farem nostres, per sempre,
els racons que desconfien
encara de les nostres intencions.
Cada paraula és un escut
i els versos un mirall on retrobar
el rostre de cada matí.

3.- A Josep Domènech i Jordi Rincón

El terra que trepitges
porta l'aire d'altres temps,
i et sents intrús de tu mateix,
profanador d'un àmbit sagrat
que no et correspon.
Ben segur hauràs d'aprendre
a fer teu el temple
que avui, agosarat, pintes
amb mà destre i confiada.
La casa que habites serà teva
si en beus l'essència,
la càlida presència dels morts.
Entra, doncs, sense por,
cap racó et serà esquiu,
cap porta es tancarà darrera teu.

De *Carrer Major*

de **Carles Cervelló**

Em dic Carles Cervelló Español, i vaig néixer a Barcelona el 12 de març de 1966. Tinc, per tant, (i de moment!) 39 anys. Sóc llicenciat en Filologia Hispànica i aquest any llegeixo la meua tesi doctoral sobre cartellera teatral a Barcelona durant la segona meitat del segle XIX. Treballo com a professor de secundària, actualment a l'Escola Vedruna Gràcia de Barcelona, des de l'any 1992. Estic casat i tinc dos fills (un de cinc, en Martí, i un altre de tres setmanes, en Marc).

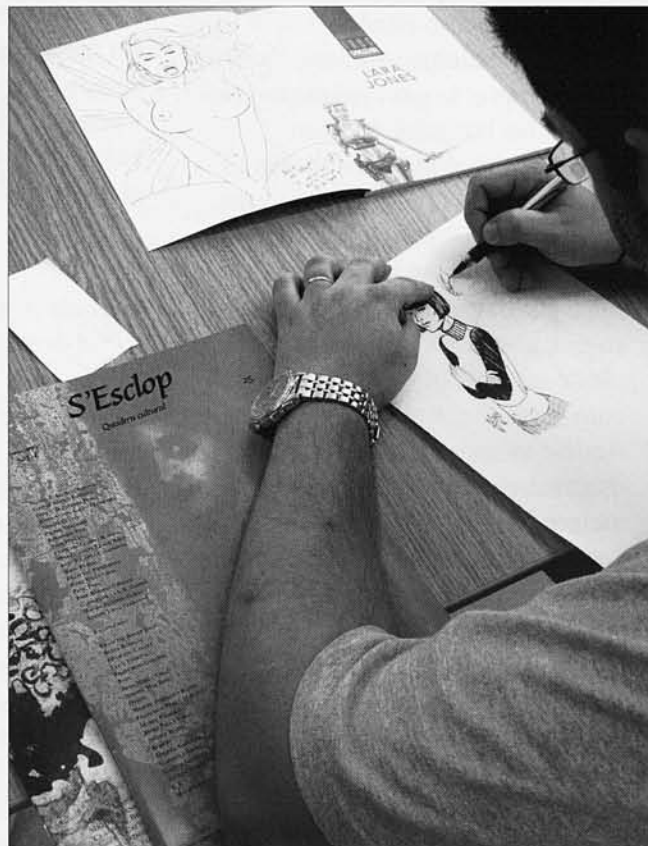
Els primers records sobre l'escriptura pròpia són aproximadament dels 14 anys, sobre tot molt lligats a les primeres lectures conscients i viscudes. Des de llavors, la literatura m'ha estat companya de viatge fidel i amant. He publicat dos llibres. Un de poesia l'any 1997, *Fragments de plenitud*, i una obreta de teatre per a nens l'any 2000, *Bruixes*, ambdós a l'editorial Amalgama, de Berga. L'any passat vaig guanyar el IX Premi de Poesia Alella a Maria Oleart i l'abril d'enguany sortirà publicada l'obra guanyadora, *En veu alta*. Per altra banda, amb un company i amic de l'escola, en Jordi Rincón, tenim intenció de tirar endavant un projecte editorial, «Témenos edicions», que esperem ens permeti continuar gaudint (i en la mida de les nostres possibilitats, fer gaudir) de la literatura

Dolores Sampol

(Work in progress)

Còmics

GUILLEM MARCH (Palma, 1980).

És un dels nostres joves autors més destacats i prolífics, reconegut amb diferents premis (Art Jove, Saló del Manga de Barcelona); publica històries curtes a les principals revistes d'informació comiquera (*Minami*, *Neko* i *Dolmen*).

L'editorial barcelonina «Amaníaco» edita la seva primera obra llarga, en forma de sèrie de tres números: *Fan Fight Force* (1 i 2) i el monogràfic *Aunque te rindas y otras historias*.

Han apareguts monogràfics seus a la col·lecció *Haciendo Amigos* (Dolmen). Amb un estil influït per l'estètica japonesa, té una narrativa fluïda i àgil amb preferència pels escenaris d'humor costumista o satíric. D'aquesta etapa, que arriba fins a l'actualitat, ha publicat tres àlbums: *Sofía*, *Ana*, *Victoria*, que ara són presentats en edició de luxe.

A més, aquest llibre ja compta amb una edició pel mercat francobelga.

TRIPLE PRESENTACIÓ:

SOFÍA, ANA Y VICTORIA, de Guillem March,
Diábolo Ediciones

LARA JONES: Amazonas, de Paco Díaz,
Dolmen Editorial

LAURA, de Guillem March,
Dolmen Editorial

CASAL DE JUVES LLEVANT
C/ Pere d'Alcàntara i Penya, 10 baixos

19 maig 20:30

LARA JONES

SOFÍA, ANA
Y VICTORIA

LAURA

Presentació a càrrec de Dani Morey

DIÁBOL
EDICIONES

DOLMEN
EDITORIAL

NORMA
Comics
C/ Nordàlia, 7 tel. 971 77 13 25
C/ Fco. Martí Marín tel. 971 78 01 31

PER A S'ESCLOP !!

PACO DÍAZ (Port de Pollença, 1967).

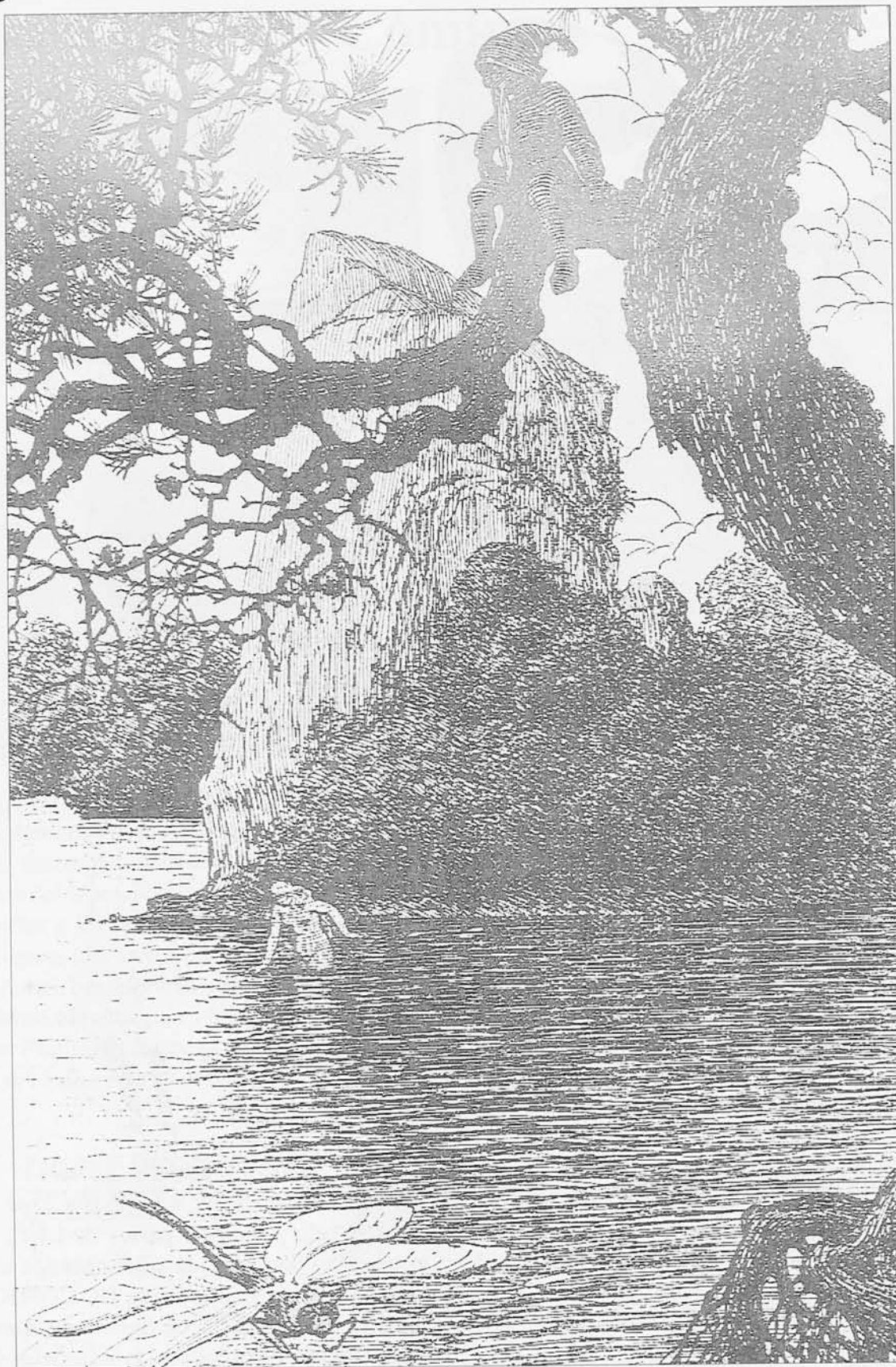
Dibuixant i guionista dels noranta, s'inicia dins l'anomenada línia clara amb històries de tema fantàstic per a la revista *Totem* (1992). Poc després, començà a treballar en històries de superherois per a Anglaterra, Espanya, EUA, Itàlia i editors com Marvel, Dude, SQP, etcètera.

Començant el nou segle, destaquen en els Estats Units els seus còmics de *Deadpool* per a Marvel Comics i els de *Tekken*, per a Image Comics, que adopten el popular videojoc japonès.

Actualment, continua diversificant la seva creació entre distints gèneres, per a Espanya, fa

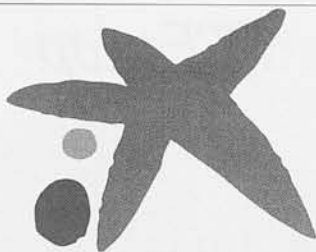
històries eròtiques per a la revista *Eros*. Per als EUA, i pels principals països de l'UE, dibuixa còmics del company de «Batman»; fa el personatge *Nightwing*, per a l'edit. DC COMICS (propietària, entre d'altres, de *Superman*, *Batman* i *V de Vendetta*). Per a Suècia, fa historietes infantils i juvenils adreçades al públic femení. Aquesta diversitat estilística i creativa li permet adaptar el seu estil a les més variades temàtiques i estètiques.

Joan Miquel Morey

Il·lustració d'Apel·les Mestres per a *Liliana*

APEL·LES MESTRES (Barcelona, 1854-1936) dibuixant, escriptor i músic. Va conrear el teatre, la poesia i la prosa, que il·lustrava sovint amb els seus dibuixos. Concebia el llibre com a una peça d'art global, i, en aquest sentit, *Vobiscum* i *Liliana* estan considerades obres mestres del modernisme bibliòfil. Així mateix Apel·les Mestre va conrear la composició musical. Moltes de les seves composicions líriques i dramàtiques van ser musicades -entre d'altres- per Enric Granados, Amadeu Vives, Enric Morera i Josep Rodoreda. Dels premis que aconseguí destaquen el de Mestre en gai saber (1908), la Creu de la Legió d'Honor del govern francès (1920) i la Medalla d'Or de Barcelona (1935)

"la Caixa"

235 Oficines
al seu servici

*L'oficina de Joan Alcover,
07006 Palma, al seu servici*

*"Anyone who has never
made a mistake has never
tried anything new"*

Albert Einstein

*Afegiu-vos a la nostra lluita i ajudau-
nos a conservar el monestir i el seu
entorn rural*

www.salvemlareal.org

NOTES

S'Esclop, Quadern cultural no tornarà cap original que no hagi sol·licitat i es reserva els criteris de selecció i tipogràfics. El escrits lliurats al consell de redacció - que no excediran l'extensió de tres fulls a doble espai- hauran d'anar signats amb el nom i llinatges i acompanyats del D.I., l'adreça completa del remitent i d'un telèfon de contacte. Si és l'escrit d'un col·lectiu, el signarà, com a mínim, un dels seus components, que se'n responsabilitzarà. Si ens

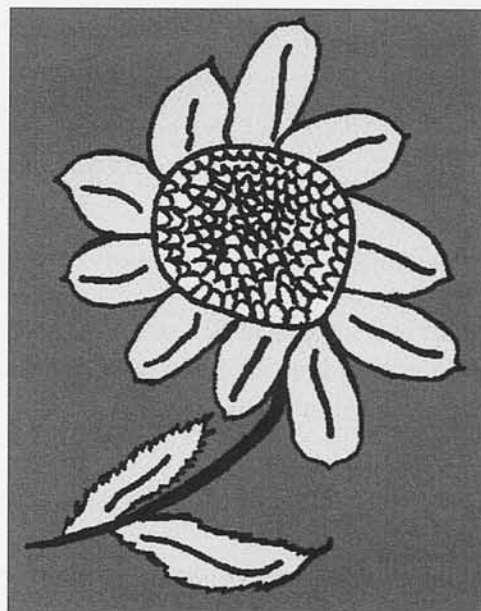
voleu comunicar-nos qualssevol suggeriments, envieu-nos-los a l'apartat núm. 5222 de Palma, districte postal 07011, Mallorca, Balears

S'Esclop, Quadern cultural surt periòdicament a quioscs i llibreries i també es pot adquirir, mitjançant subscripció; per 13,50 euros, 6 exemplars a l'any

Anunciau-vos a

S'Esclop
Quadern cultural

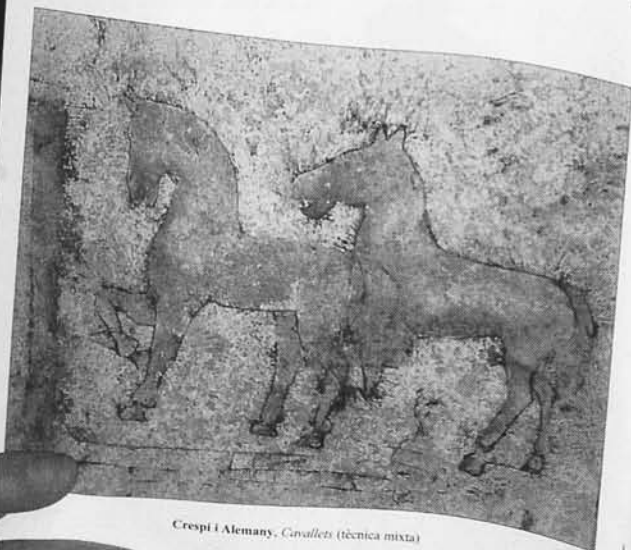
Espais disponibles per a publicitat
Telèfon 639 954223

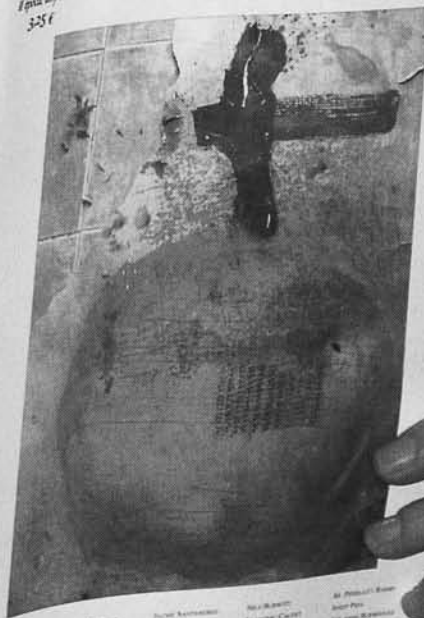
Dibuix col·lectiu d'usuaris de l'associació **Gira-sol**

Col·laborau-hi, feis-vos-ne socis!

Associació Mallorquina de Salut Mental Gira-sol
Passeig de Marratxí, 11 - Son Gibert, 07008 Palma - Telèf. 971 - 28 51 23

Crespi i Alemany, Cavallets (tècnica mixta)

I època any II
3-25 €

Jordi Riera	Jordi Riera	Jordi Riera	Jordi Riera
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····
Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····	Marcel·····

S'Esclop

Apartat de Correus 5222
07011 Palma (Mallorca)

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr. / Sra.....

.....DNI.....

Adreça.....núm.....pis.....

Codi postal.....població.....

Telèfon.....

Em subscric a la revista **S'Esclop**, al preu de 13,50 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa.....

Signatura

Agència/oficina.....

DC.....cte./lta.núm.....

Però... qui era, Safo?

Maria Rosa Llabrés

liada per motius polítics... Però avui no volia estendre'm en unes dades que es poden trobar a qualsevol història de la literatura, a part del fet que pràcticament no hi ha cap punt que els estudiosos no hagin posat en dubte. Més aviat volia fer un petit relat personal de com vaig arribar a conèixer-la, no pel simple afany de personalitzar, sinó perquè després m'he adonat que el procés que he seguit jo és una mica el mateix que el de milers de lectors diferents de la poeta al llarg dels segles, per donar resposta a la pregunta: "Qui era Safo?"

Tot va començar el primer any que vaig estudiar grec, quan en tenia catorze, i vaig descobrir al final d'una antologia escolar uns versos incomparablement eufònics que parlaven d'estels i de la lluna:

Safo, la primera poeta de la lírica occidental, va néixer cap a l'any 600 a. C. a l'illa grega de Lesbos. Tenia tres germans, escrivia poemes, o més ben dit, componia cançons per a un grup de dones, es va casar i tingué una filla, va ser exiliada per motius polítics...

ásteres mén amfī kálan selánnan... El que més em va cridar l'atenció és que fossin obra d'una dona, d'una poeta grega, perquè ja en aquell temps, jo tenia aspiracions de poeta. Per tant, vaig trobar una mena de predecessora en un món que m'atreia poderosament, i vaig voler investigar alguna cosa sobre la seva vida.

Primera font d'informació: el *Diccionario del mundo clásico* d'Errandonea (1). Venia a dir que ella tenia una espècie d'escola, que s'havia suïcidat per amor i que no era cert allò que en deien els romans: *hetera y maestra de heteras* (frase que encara record). Primera noció: Safo era algú de qui s'havia de reivindicar la bona fama, ja que de per si era bastant dubtosa. Jo mateixa ho vaig poder comprovar quan vaig dedicar-li uns ingenus versos que parlaven de blancor i d'amor virginal... La reacció de la primera persona que els va llegir fou: *...no sabes qué clase de pájara era la de Lesbos*. Això, a part d'entristir-me, em va deixar intrigadíssima.

Dos anys després, el meu oncle em va regalar la memorable edició bilingüe *Líricos griegos arcaicos* de Joan Ferraté (2). Tot d'una vaig anar a cercar Safo, i vaig llegir: *Atis, yo me enamoré / de ti, hace tiempo... / Me pareciste una niña / chica y sin gracia*. Dos simples versos per a mi totalment enigmàtics: a un al·lot, anomenat Atis, se li podia dir que pareixia una nina? O resultava que la persona anomenada Atis era, efectivament, una nina, i hi havia qualche cosa que jo

ignorava? I segons vaig anar ampliant informacions, Safo va esdevenir algú de qui s'havia de parlar en veu baixa.

Ja a la universitat, iniciats els anys 70, vaig voler fer un treball sobre la poeta i vaig cercar documentar-me d'una manera objectiva. La veritat és que em va costar bastant: tot allò que aconseguia llegir eren panegírics idealitzants sobre un món típicament femení d'amor i bellesa, sobre una sensibilitat femenina característica... En resum, que prenent això al peu de la lletra, la poesia sàfica venia a ser bastant cursi. Com a mostra, el títol de la traducció castellana de l'estudi de Schadewaldt: *Safo. Mundo y poesía, existencia en el amor* (3). A part d'aquesta valoració de l'obra, els autors especulaven detalladament sobre la seva vida. A Espanya havia estat revelador un opuscle de Fernández Galiano (4), segurament molt avançat per al seu temps, que volia justificar en causes psicològiques una afectivitat suposadament peculiar. Només a una història de la literatura grega, la de Croiset, paradoxalment més antiga (5), es trobaven uns punts de vista crítics i totalment moderns, tot advertint de la diferència entre biografia i veu poètica (hi ha hagut moltes vegades una mena de cercle viciós en inventar dades sobre la personalitat de l'autora a partir de fragments conservats, i després interpretar aquests fragments a la llum de la suposada biografia).

Cap al 1975, al nostre país, malgrat les circumstàncies adverses, es començaven a rompre una sèrie de tabús i prejudicis, i va ser aleshores quan vaig llegir *Te deix, amor, la mar com a penyora*, de Carme Riera. La col·lecció de relats venia introduïda per un bellíssim "Fragment mai no escrit de Safo": "Escolliré per sempre més la teva absència, donzella..." I aquest llibre em va descobrir la bellesa i l'erotisme d'un món femení que s'havia de reivindicar. En aquest to vaig elaborar temps després una antologia per a estudiants que no aconseguí ser publicada.

Per aquesta època també havia aparegut la primera traducció al català de Safo -segons les meves notícies-, a càrrec de Manuel Balasch, titulada significativament "Obra completa" (6), ja que inclou tots els fragments conservats i precedeix les successives versions castellanes que han anat apareixent des d'aleshores. (En canvi, a la prestigiosa col·lecció d'escriptors grecs de la Fundació Bernat Metge, l'autora encara no hi ha estat traduïda).

A principis dels anys 90 vaig descobrir *Fictions of Sappho* de Joan DeJean (7), un llibre que, per a mi, suposà una revelació total: es pot dir que era la primera vegada que llegia sobre la poeta quelcom realment ben documentat i amb una perspectiva innovadora, perquè fa prendre consciència del fet que allò que cada època anomena recobriment de l'autèntica Safo, resulta ésser una ficció més sobre la seva vida. I cada autor que la descobreix hi projecta la seva visió

Lluís Florenc

del món, de les relacions amoroses i del paper de la dona com a creadora literària. D'aquesta manera, des dels romans ençà, a Safo se l'ha presentada de maneres diverses i fins i tot contradictòries: com una autora respectable i entesa en amor, com l'enamorada infeliç d'un home, com una cortesana, com una dona depravada i escandalosa o bé d'una puresa virginal, una irreprotxable mestra d'escola... Algunes autores l'han reivindicada com a defensora de l'amor entre dones, i en general les escriptores, tant en l'antiguitat com en temps més moderns, l'han considerada model i precursora.

Aleshores, qui era Safo? No ha estat fins a la segona meitat del segle XX que s'ha pres consciència de la dificultat d'arribar a conclusions certes sobre la seva biografia: "L'únic que podem esperar és que... una història dels prejudicis que es donaven en el passat ens serveixi d'avertiment contra les distorsions inevitables causades pels nostres propis prejudicis", conclou escèptica DeJean. Aleshores, s'ha tractat de valorar més l'obra, situant-la en un context històric i social, i, en aquest sentit, s'han succeït estudis de diferents investigadores amb una òptica nova: només com a exemple podem esmentar la introducció de M. Yourcenar a la seva antologia poètica *La couronne et la lyre* (8), els llibres *Sappho's Immortal Daughters* de M. Williamson (9), *Sappho's Sweetbitter Songs*, de L. Hatherly Wilson (10) o l'estudi de conjunt *Safo* d'A. Iriarte (11). I és que possiblement la vida privada de

Safo ha suscitat sempre un interès excessiu pel fet d'ésser una dona, i aquí entra en joc la qüestió de la valoració de l'autoria femenina en literatura, de si hi preval la igualtat amb els escriptors o té un caràcter específic. Safo, certament, presenta un món fet a la mesura de la dona; en una lectura superficial, molts de fragments donarien raó al tòpic de la literatura típicament femenina centrada en el sentiment amorós, en flors i perfums... Però no hem d'oblidar que, ja en una cultura grega dominada pels homes, les dones del seu cercle "es representen com a subjectes que parlen i volen, que deixen sentir la seva veu a través del cant i de la creació poètica" (Hatherly Wilson). En l'obra de Safo hi ha un coneixement profund de les pautes lingüístiques i estilístiques de la poesia feta pels homes, cosa que li permet entrar-hi en polèmica per expressar la seva pròpia visió. Reelabora escenes de la cultura pública infonent-los la seva perspectiva privada, i parla públicament d'experiències reservades al món tancat de les dones; d'aquesta manera arriba a superar l'oposició natura/cultura, públic/privat, masculí/femení, conservant el poder de parlar un doble llenguatge, d'adoptar punts de vista múltiples en un sol poema.

*Uns diuen que un exèrcit a cavall; altres, a peu,
i altres, de naus, és el més formós
sobre la negra terra; i jo dic que és
el que un estima.*

*I és molt senzill fer entendre això
a qualsevol; car Hèlena, que sobrepassava de molt*

*en bellesa els humans, va deixar
el marit més honorable
i va anar a Troia navegant,
i ni de la filla ni dels pares
es recordà per res, sinó que la va seduir...*

*...amb lleugeresa.
Ara m'ha recordat Anactòria,
que no és aquí.*

*D'ella més voldria veure el pas digne d'amor
i el guspireig lluminós del seu rostre,
que els carros lidis i guerrers lluitant a peu
amb totes les armes.*

(Fragment 16 Voigt, de la meua traducció a *Safo. Cants*, de propera aparició a Edicions de la Magrana)

Maria Rosa Llabrés

Notes

- (1) 2 vols., Barcelona, 1954.
- (2) Barcelona, 1968.
- (3) Bons Aires, 1973;
(original alemany de 1950)
- (4) Madrid, 1958.
- (5) París, 1898.
- (6) Barcelona, 1973.
- (7) Chicago, 1989.
- (8) París, 1979.
- (9) Harvard, 1995.
- (10) Londres, 1996.
- (11) Madrid, 1997.

Rainelda Palerm

Una trajectòria musical

Aquests dos CDs ens mostren la trajectòria discogràfica de Carles Guinovart. El contingut d'aquesta edició es divideix en un primer CD amb obres per a un sol instrument, mentre que les altres són de música de cambra. A l'inici i al final, hi ha obres per a piano, i dues dedicades a la guitarra, més dues composicions de cambra: *Trio, París 1975* i *El Aleph*, en la part central del primer CD i -en el 2n CD- trobam els repertoris vocal i simfònic. Es tracta de

enregistraments històrics en viu, fets en la mateixa data d'estrena, on s'alterna el repertori vocal amb el gènere simfònic i ens ofereix quatre composicions de factura prou diferenciada entre si: per a cor i per a petita orquestra, sobre dos poemes de Màrius Torres: *Així un núvol es fon, La nit dels vagabunds*; a més d'una *Simfonia* en dos moviments per a gran orquestra, que va ser enregistrada per mitjà de so analògic; i, en tercer lloc, així mateix, hi ha una composició religiosa

amb un text de Ramon Llull, concebuda per a *mezzo* i grup instrumental reduït; a continuació, hi trobam *Mosaic* per a piano i orquestra. Així que en el CD, es recull una gran varietat estilística, tant de material com pel procediment: Cor i suport orquestral, gran orquestra simfònica, soprano dramàtica com solista, i, ja en tercer lloc, un concert per a piano; o sigui que hi ha quatre plantejaments ben diferenciats, però tots ells amb un fil conductor que és l'estil propi del compo-

CD 1

- 1) *ARABESC* piano: Ricardo M. Descalzo (1987)
Moderato - Toccata - Tranquillo -
Ostinato - Coda
- DODAIM* guitarra preparada: Santiago Figueras (1992)
- 2) *Il rito iniziatico*
- 3) *La scoperta magica del suono*
- 4) *Il feticcio* (Toccata)
- 5) *TRIO, PARÍS 1975*
Lento - Tempo giusto - Allegro -
A tempo agitato - Lento
Clarinet: Jaume Sanchis.
Violí: Lluís Guinovart
Piano: Maria Carme Poch
Enregistrament per aquest CD a la
Fundació A.C.A. (Setembre 2005)
- 6) *El ALEPH* Text de Jorge Luis Borges (2003)
Narrador: Josep Maria Monegal
Clarinet: Jaume Sanchis
Viola: Tamara Coll
Violonchelo: Joaquim Alabau
Piano: Maria Carme Poch

INTRODUCCIÓ I SCHERZO

- Quatre guitarres: «Quartet Tarragó» (1974)
- 7) *Saeta*
- 8) *Scherzo difuso*
- 9) *STELLA SPLENDENS* Piano preparat (1987)
Albert Nieto
Variacions tímbriques sobre una
melodia medieval catalana del
Llibre Vermell de Montserrat

CD 2

- (I) Poemes de Màrius Torres
 - 1) *Així un núvol es fon*
 - 2) *La nit dels vagabunds*
Cor i Orquestra de la
«Comunidad de Madrid.»
Director: Miguel Groba
- (II) *Simfonia* en dos moviments:
 - 3) Lento onirico - Tempo giusto -
Allegro agitato e vigoroso
 - 4) Passacaglia tímbrica
Orquestra «Ciutat de Barcelona»
Dir. Antoni Ros-Marbà.
- (III) *Plant de Nostra Dona Sancta Maria* (1998)
Text de Ramon Llull
 - 5) *Batut*
 - 6) *Coronat*
 - 7) *Com portà la crou*
 - 8) *Interludi*
 - 9) *Penjat i mort*
 - 10) *Plant de la soledat*
Soprano: Marisa Martins
Guitarra: Jordi Codina
Quartet instrumental (Fl., Vla., Vcl., Cb.),
format per membres de l'O. B. C.
Director: Alfons Reverter.
- (IV) 11) *Mosaic*. Concert per a piano i orquestra
Orquestra «Ciutat de Barcelona» (1983)
Piano solista: Maria Carme Poch
Dir. Michel Decoust

sitor, que -com és natural- amb el pas del temps, ha canviat i evolucionat. La veu hi és present de manera diversa: com a narració, massa coral o solista.

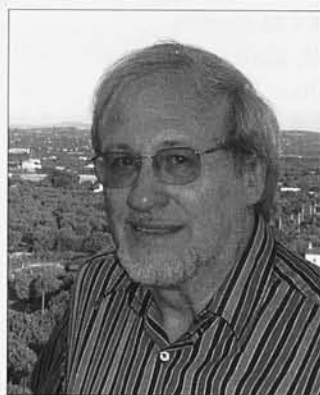
Degut a la procedència dispar de les obres, diferents auditoris, dates distants, acústiques molt diverses i tecnologies canviants, no ha estat una tasca fàcil -tal com sol succeir en enregistraments antics- equilibrar i uniformitzar en els CDs la mateixa qualitat de so.

I, per això mateix, així

s'ha de considerar la *Simfonia*, que va ser estrenada l'any 1981, i *Mosaic*, de 1983, com enregistraments històrics, o sigui, també, com a fites d'una evolució tecnològica. L'única partitura enregistrada a l'estudi en aquest CD ha estat *Trio París 1975*, en el que, per a la seva interpretació, a més del magnífic clarinetista valencià Jaume Sanchis, Guinovart ha comptat amb la participació de membres de la seva pròpia família.

Amb aquest doble CD es dóna als oients l'oportunitat de escoltar una mostra antològica del quefer i de l'evolució del compositor, perquè hi trobam obres, cronològicament molt distants entre si, com les guitarres de *Saeta* i *Scherzo*, (de 1974), o *El Aleph*, de 2003; per tant, es tracta d'una tria que ens permet fer el seguiment de trenta anys de la seva trajectòria musical.

R.

Carles Guinovart

Carles Guinovart i Rubiella

és compositor, pedagog i promotor; la seva formació professional musical va començar a la ciutat de Barcelona, on va néixer l'any 1941.

Va ampliar estudis a París (Olivier Messiaen). La seva producció musical (obres *a solo*, de cambra, de música simfònica) ha estat difosa internacionalment.

Des de la càtedra de Composició i Orquestració, que ocupa al Conservatori Superior Municipal de Barcelona, incideix en la formació de gran part dels músics joves catalans que finalitzen els seus estudis oficials. Destaca la seva aportació pedagògica en el camp de l'anàlisi musical en oferir -entre altres aspectes que fan referència a la música contemporània- el coneixement progressiu de la teoria schenkeriana i els seus gràfics sinòptics. Una de les previsions de Carles Guinovart és crear infraestructures estables a favor de la música i dels estudiosos musicals. Per això, és l'impulsor i el director, d'ençà de 1984, del «Curs Internacional de Música», que es

duu a terme cada estiu a Girona, on aplega un contingent de grans intèrprets i pedagogs amb la intenció de beneficiar els estudiants qualificats. Aquesta plataforma serveix per a impulsar la projecció de la música contemporània mitjançant un concurs de composició i un altre d'interpretació de música del segle XX, posant l'èmfasi en la música catalana de recent creació.

Plenament lliurat a sa professió, s'aplica a l'activitat per a la difusió del seu medi vocacional; així, d'ençà de 1971, dirigeix un seminari sobre la música del segle XX en el centre docent esmentat i és membre de l'Associació Catalana de Compositors, entitat de la que ha estat vice-president, i també és membre del consell editorial de la «Revista Musical Catalana» (2ª època); i, d'altra banda, escriu nombrosos articles i comentaris de concerts i fa cursos i conferències en centres musicals de gran prestigi. I, des de 1980, és catedràtic d'Anàlisi en el Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, on es va formar i des d'on ensenya. També imparteix la seva tasca pedagògica a l'Escuela Superior de Música «Reina Sofía» de Madrid i al «Musikene», en el País Basc, i a l'«Esmuc» de Catalunya. L'any 2005 ingressà a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi.

R.

Logografia d'un paissatge clàssic

(El temple de Súnion, prop d'Atenes)

Lira de pedra polsada pel vent...
Plant desolat d'unes tristes donzelles
sols abillats els seus cossos pels plecs
llargs, verticals i severos de llurs peples.

Mort castell,
aixellada oronella
descarnada ossamenta
d'un cos que un temps va ser bell

Diadema trencada al front
impassible del déu del trident
l'antiguíssim pastor de les ones
verdigrises i blanques, anyells
sense edat, de llanes de vidre.

I de sobte, escoltes un clam:

És que els bàrbars arriben avui!

I se senten arreu els lladrucs
que vomiten llurs boques maldestres:
bar-bar-bar, bar-bar-bar, bar-bar-bar.
com ramAts de cavAlls galopAnt per la vAll

Formiguegen obscens coloraines
escarnint ta blancor ennoblida
descabdellen impies rialles
-dins d'un temple, o déus, dins d'un temple!-
tot fiblant-te a petites picades
dels seus negres insectes mecànics
cop a cíclops menuts d'ull de vidre
insistent, tan molestos com els tàvecs
amb els quals ells pretenen xuclar-te
un poc més del teu ser, de ta imatge
i mostrar triomfants tes despulles
de retorn a llurs terres paganes
tan a lluny de ta llum, tan enfora...

* * *

Pel ponent es recullen gavines
sacsejant, impotents, les espatlles;
van xisclant, molt amunt, durs sarcasmes.
En llur vella saviesa elles saben
de trirremes de veles oscures,
de xebecs i galeres sobtades,
dels severos cascs de bronze d'Esparta,
d'elms de Roma, de roges crineres,
dels ferrenys catalans d'almogàver,
punxeguts de Venècia, els rodons
de Bizanci, els turbants de Turquia...

I avui, els barrets impossibles
dels darrers hiperboris, que en ses naus
sense veles ni remos, totes vidre
i acer, carros llargs sense poltres,
desembarquen, llurs cabdills te'ls afuen
roca amunt, com a ones s'enfilen.

A la fi ve el reflux i tu quedes
potser sí un poc més vell, amb més nafres
sospirant quan l'allau es retira
i acalant el teu cap dins la fosca
tu enyores la glòria perduda,
sents cremar molt endins la vergonya
de la teva esqueixada nuesa.

Ten coratge, emperò! Malgrat tot,
no per això moriren pas els déus
Posseidó, d'aquí dalt bé vigila
el blanc iot que el Pireu ja enfila
i el vent de la nit te du encara
perduts ecos de cants, del Pean,
d'aulos i sistres, de l'encens la flaire...

I dins l'ombra evoques litúrgies
que tu en temps conegueres, oh Súnion!

(Inèdit)

Pere Morey

Atenes, 1987;
Portals, 2006.

Les cites en cursiva són versos
de **Konstantinos Kavafis**

Milwaukee

Poema èpic

Propòsit, invocació i dedicatòria

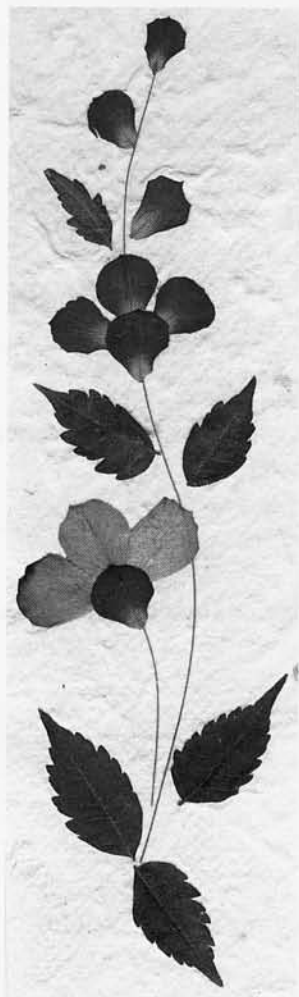
Cant les armes i l'home que en recerca
de l'amor immarcescible va solcar
les roges ones de la mar del crim,
no per cruesa, ans per prescrit d'Amor,
que amb la seva puixança va llançar-lo
contra el Món, incapaç de poder entendre
el foc d'un cor humà que sobrehumans
fets acomplí. Mogut i tot d'un déu,
com cap en cos mortal força tan alta?

Sigues, ara que emprenc el cant, propícia,
oh Dea!, i representa al meu flac ànim
les imatges que puguin tornar mots.
Musa, no em deixis sol en tal viatge
i supleix les mancances del meu plectre.
A vosaltres també, Nimfes del Michigan,
us invoc per cantar els fets de Milwaukee.

I vós, plançó de raça d'unicorns,
àngel fulgent nascut de tronc reial,
dignau-vos a acceptar-me aquest present,
tan baix pel seu valor mes que tan alt
pot ser si aconsegueix vostre favor.
No hi trobareu les gestes dels herois
que ciutats destruïren o crearen,
no hi trobareu batalles ni combats
entre guerrers ferotges i orgullosos
comandats d'Eduards, Guillems o Enrics.
Només hi ha les batalles del desig,
hi ha batalles de sang mes no en defensa
de l'altar o de la llar sinó del cor,
l'Aquil·les ivarçós i enfurismat
quan li prenen o maten el que estima,
l'ocult Ulisses al cavall del pit,
l'Enees pietós que pot salvar-nos,
o el malastruc Pompeu o el fort Cató
que posa punt final a la tragèdia.

(Inèdit)

Gabriel de la S. T. Sampol

JOHN MILTON (1608-1674)

Upon the Circumcision

*Ye flaming Powers, and winged Warriours bright,
That erst with Musick, and triumphant song
First heard by happy watchful Shepherds ear;
So sweetly sung your Joy the Clouds along
Through the soft silence of the list'ning night;
Now mourn, and if sad share with us to bear
Your fiery essence can distill no tear,
Burn in your sighs, and borrow
Seas wept from our deep sorrow,
He who with all Heav'ns heraldry whileare
Enter'd the world, now bleeds to give us ease;
Alas, how soon our sin
Sore doth begin
His Infancy to sease!
O more exceeding love or law more just?
Just law indeed, but more exceeding love!
For we by rightfull doom remediles
Were lost in death, till he that dwelt above
High thron'd in secret bliss, for us frail dust
Emptied his glory, ev'n to nakednes;
And that great Cov'nant which we still transgress
Intirely satisfi'd,
And the full wrath beside
Of vengeful Justice bore for our excess,
And seals obedience first with wounding smart
This day, but O ere long
Huge pangs and strong
Will pierce more neer his heart.*

John Milton
(1633)

La Circumcisió del Senyor

Avui Jesús derrama les primeres gotes de sang per nosaltres. És la primera dolor del Homo de dolors.
(Devocionari mallorquí, 1934)

Guerrers brillants i alats,
que amb música i cançons triufants
alegrareu l'oïda del pastor que vetllava
en el silenci de la nit,
plorau ara
i si estau de dol compartiu-lo amb nosaltres,
no podeu plorar
pero podeu prendre'ns les llàgrimes
de la nostra tristesa.

Ell arribà al món amb tots els honors,
ara sagna per tot nosaltres.
Els nostres pecats
li han produït un gran dolor ja des que és infant.

Hi ha amor més gran o Llei més justa?
En veritat és Llei, però encara més gran és el seu amor.
Perquè nosaltres, per un irremeiable i just destí
vàrem estar perduts, fins que Ell, que viu
[entronitzat a les altures,
va perdre la seva glòria
pel gran pacte que encara transgredim amb satisfacció.

La ràbia produïda pels nostres excessos
tanca la ferida.
Aquest dia, aviat,
grans i forts remordiments
feriran el seu cor.

Traducció: **Jordi Vidal Reynés i Ana Sancho**

Jordi Vidal dedica aquest poema al Dr. Segundo Martín Santisteban, que el va operar de fimosi aprofitant una Setmana Blanca / **Nota:** la Circumcisió del Senyor se celebra (o celebrava) dia primer de gener

Poetes francesos d'avui / Laurent Bayart

Nascut a l'Alsàcia, LAURENT BAYART, a més d'obres de teatre i cinc llibres en prosa, ha escrit més de vint llibres de poesia: *Soleil-béton* (Ed. Art & Poésie), *Ballade de l'Ultime* (Ed. Autre Temps), *L'Océan renversé* (Ed. Maison Rhodanienne de Poésie), *Territoire des ombres* (Ed. Am Anzer), *A l'instant du monde* (Ed. Fondation Blanchard). En la majoria dels seus llibres figuren obres originals de Bader, Bénard, Friedrich, Géfé, Vacquier, Thaéron, Cortot...

LAURENT BAYART ha obtingut nombrosos premis. Citem-ne alguns: «Prix Thibaud de Champagne», «Grand Prix de l'Édition de l'Île des Poètes», «Grand Prix de l'édition de la ville de Plouzané». Darrerament ha obtingut el «Grand Prix de la qualité de la vie» i el «Grand Prix Sully-Prudhomme» i els crítics n'han dit: «...amb petits textos, petites pinzellades, instantànies del diari, Laurent Bayart remou la nostra manera de viure miserable... Amb tacte molt sovint, amb humor a vegades, ens dona miralls que contenen diversos aspectes...» (MICHEL BAGLIN) i «...m'agrada la neteja, la força, la violència a vegades (quan la dignitat de l'home sofreix pels seus escrits)...» (GILLES SICARD).

MESSAGES

Dans le silence des voix éteintes et disparues, je distingue d'imperceptibles bruissements et murmures qui semblent venir de très loin. Je me contracte et me concentre au maximum pour essayer de capter ces messages qui viennent de mondes éteints ayant basculé dans l'absolu. J'entends, presque d'une manière inaudible, par l'intermédiaire de mes sens en éveil, la parole de quelques proches, aujourd'hui décédés. Comme venus du fin fond des espaces galactiques, ces bribes de sons me rassurent. La mort n'est décidément qu'une fine parenthèse.

La vie, et son trépidant tohu-bohu, se charge de brouiller les émissions "radios" qui nous arrivent, de temps à autre, comme des grâces, des signes et des gestes d'affection de l'au-delà.

Les cimetières sont de vastes antennes paraboliques dressées à l'envers, en direction de l'infini.

MISSATGES

Dins el silenci de les veus apagades i desaparegudes, distingeixo imperceptibles remoreigs i murmuris que semblen venir de molt lluny. Em contrec i em concentro al màxim per tractar de captar aquells missatges que vénen de móns apagats havent caiguts dins l'absolut. Escolto, quasi d'una manera inaudible, mitjançant els meus sentits desperts, la paraula de alguns afins, avui morts. Com arribats del capdavall dels espais galàctics, aquestes sobralles de sons em tranquil·litzen. La mort no és més que un petit parèntesi, determinadament.

La vida, i el seu trepidant rebombori, s'encarrega de barrejar les emissions "ràdios" que ens vénen, de tant en tant, com gràcies, signes i mostres d'afectes del més enllà.

Els cementiris són gran antenes parabòliques alçades al revés, en direcció a l'infinit.

El nin que somiava joguines

Un conte a l'abric de les teles i els papers del pintor Crespí i Alemany

El nin, quan encara era un nin, sovint somiava que posseïa la jugueta més bonica de totes les que és possible imaginar. De vegades, es tractava d'un tren de fusta tenyit per les llantiasses del temps, altiu, veloç, poderós; d'altres, per ventura, d'una bicicleta a la qual els anys no aconseguïen arrabassar la promesa d'equilibri, la temptació del risc, el batiment del vent que pega al rostre en llançar-se costa per avall.

El nin es despertava perplex. Quan mirava cap als seus trens i el seu tricicle veia en aquests el que els somnis li xiuxiuejaven però en versió diluïda, trista, apagada, sense els colors que el mig son afegia per transformar la locomotora en arc de sant Martí i les rodes en confetti d'aquell que té gust de fraula, i de llimona i d'anís i de menta. Tal volta per això, el nin esperava dormir-se per jugar com juguen els nins quan encara són nins i no saben que els somnis manquen de sabors capaços de durar una eternitat.

Així, el nin, nit rera nit, aconseguí el seu miracle sense ni tan sols desitjar-ho, perquè els nins que encara són nins no saben distingir els miracles de la vida real. Poc a poc quan es despertava, descobria aquí i allà, una nova taca de color a les seves joguetes abans callades; obscures, melancòliques, tristes, enyorants dels espurneigs que, en somnis, no deixaven de lluir. La xemeneia del seu tren vomitava, fins i tot de dia, espirals de blaus i cremes, i ràfegues de violetes i verds, i fumerols de tots aquests colors que sap inventar-se el fum quan no recorda que l'estan somiant. Un matí, el nin comprovà meravellat que la mudada d'estrena de les seves joguines no desapareixia entrada de fosca, ni en arribar l'alba següent; que els colors, ben al contrari, s'havien duplicat, què

dic, multiplicat per deu, per cent per ventura fins a guanyar, sobre llum, cos: matèria, espessor, rugositat, textura.

Els colors amb volum són ja una altra substància. Els somnis permanents esdevenen categoria diferent, aurora de presència, cosa que lluu, que fa olor, que es pot tocar.

Un desafiament per a l'ordre de l'univers.

Els nins que no creixen perquè somien que no creixen, i ho fan amb somnis de colors que esclaten en formes escampades damunt els seus trens i les seves rodes, solen morir de nins mentre, dormits, tan sols es temen que ells mateixos han tornat colorir en el record, mossegada en la memòria de qui els volgueren bé.

Però l'ordre no té sempre la darrera paraula. En ocasions molt rares, els nins que són nins, ho continuen essent d'adults i poden convertir en reals mils de colors gràcies al fet d'haver trobat un artefacte impensable per a qui, havent estat nin, oblidà els seus somnis en el fons més obscur de l'armari més llunyà.

No ho diguin a ningú: els nins així es converteixen en pintors (és un secret que ni tan sols hauria de murmurar).

Tal volta ensopeguin qualche vegada amb un nin de tal classe, transformat en geni que vomita per la xemeneia del seu tren particular unes espirals incapaces de quedar-se en cap color concret.

De ser així, apartin la mirada.

Existeix perill de contagi, perquè els nins, quan han estat qualche vegada nins, conserven per sempre el risc de somiar.

— Camilo José Cela Conde —

CRESPÍ I ALEMANY

Obra en museus i institucions

D'Art Contemporani de Mallorca (MACMA)
Fundació «Joan Beltran», Campanet
Col·lecció «Grup Serra»
Col·lecció «Canal 4 Tv.», Palma
The Mardavall Art Collection
Museu de Porreres (Mallorca) i a diversos Ajuntaments de Mallorca
Col·lecció «s'Agrícola» de Manacor

Col·lecció «Diario de Mallorca»
Col·lecció «Banca March»

Premis i nominacions

1999 - 2n. Premi de pintura Bodegó / Interior 4rt. Saló Internacional d'Arts Plàstiques ACEA. Barcelona
Menció de mèrit al «Premio di Pittura», trofeu «Remo Brindisi» Europ'Art. (Itàlia)

Concessió de menció d'Honor al 5è Saló Internacional d'Arts Plàstiques ACEA, Barcelona

2000 - Premi especial del jurat per la qualitat i l'originalitat de l'obra. Artitude. Art contemporain, Paris
Primer premi Aquarel·la contemporània, Barcelona

Premi al millor artista estranger al XXVIII Salon du Val d'Or, Espace des Chaumes Meillant, França

Crespí i Alemany, Sense títol, 2004, tècnica mixta damunt tela (195 x 195 cm.)

S'Esclop

Quadern cultural

Magdalena Vidal